

Департамент освіти Вінницької міської ради
Комунальна установа «Міський методичний кабінет»

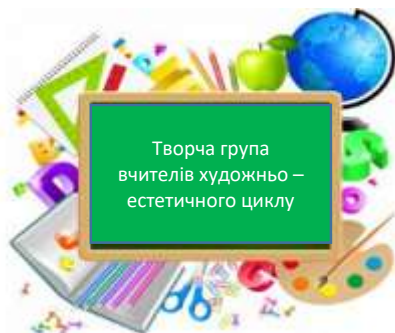
*«Реалізація пошуку творчої
групи з практичним
застосуванням для вчителів
художньо – естетичного циклу»*

Вінниця 2019

ТВОРЧА ГРУПА

1. Побережна Ірина Віталіївна, методист з навчальних дисциплін художньо-естетичного циклу та виховної роботи комунальної установи «Міський методичний кабінет».
2. Слободянюк Андрій Миколайович, голова ММО вчителів художньо – естетичного циклу.
3. Мед Ірина Леонідівна вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІ ступенів–ліцей №7 Вінницької міської ради».
4. Стахова Ірина Олександрівна, вчитель музичного мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №8 Вінницької міської ради».
5. Мельничук Катерина Миколаївна, вчитель музичного мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №12 Вінницької міської ради».
6. Поліщук Інна Федорівна вчитель музичного мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №18 Вінницької міської ради» .
7. Руднева Валентина Іванівна, вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №21 Вінницької міської ради».
8. Ткачук Світлана Борисівна вчитель музичного мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №26 Вінницької міської ради».
9. Тарасенко Надія Ігорівна вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №32 Вінницької міської ради».

ЗМІСТ:

1. Вступ	4
2. Апробація заходу «Народне мистецтво витинанки. Колективне виготовлення витинанки» з посібника «Мистецька Вінниччина» 2018 р. – Мед .І.М. – КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст.-ліцей №7 ВМР».	5
3. Апробація заходу «Віртуальна екскурсія невідомою Вінницею» за матеріалом посібника «Мистецька Вінниччина» 2018р. - Ткачук С. Б. – КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст. №26 ВМР».....	18
4. Урок «Музика народів Закавказзя» – Стахова І.О. – КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст.№8 ВМР».....	20
5. Виховний захід «Свято нашого роду» – Мельничук К. М. – КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст. №12 ВМР».....	29
6. Виховний захід «Щедрик лунає світом» – Поліщук І. Ф. – КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст. №12 ВМР».....	46
7. Урок «Зображення на площині. Портретний жанр. Пропорції обличчя» - Руднєва В. І. - КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст. №21 ВМР».....	60
8. Позакласний захід «Історія однієї картини» - Руднєва В. І. - КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст. №12 ВМР».....	77
9. Урок «Розпис тарелю характерними елементами петриківського розпису» - Тарасенко Н. Д. - КЗ «НВК:ЗШ І-ІІ ст. №12 ВМР».....	89
10. Посилання на електронні джерела	94

Вступ

Художньо-естетичний розвиток особистості стає сьогодні запорукою успішного професійного становлення спеціаліста, ефективного функціонування підприємства, на якому він працює, й динамічного розвитку виробничої галузі у цілому. Ефективний художньо-естетичний розвиток особистості у системі професійної освіти неможливий без усвідомлення його сутності та виявлення особливостей його здійснення у цій специфічній освітній сфері.

Виховний процес є невід'ємною складовою всього освітнього процесу і орієнтується на загальнолюдські цінності, зокрема морально-етичні (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність). Нова українська школа покликана виховувати не лише відповідальність за себе, а й за розвиток і добробут країни та всього людства.

Апробація виховних заходів з посібників дала можливість вчителям реалізувати та втілити творчий підхід на основі виховних цінностей. Метою апробації заходів є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, взаємодіє з природою, має прагнення до самовдосконалення і готова до свідомого життєвого вибору.

Тема: Апробація заходу **«Народне мистецтво витинанки.**

Колективне виготовлення витинанки».

Мета: Продовжити знайомити одним із видів декоративно-прикладного мистецтва – витинанкою. Навчити учнів найпростішим прийомам, які необхідні для виготовлення витинанки. Розвивати вміння працювати в техніці паперопластики. Удосконалювати вміння учнів складати і вирізувати вироби з паперу симетричної форми. Повторити правила безпечної роботи з ножицями та клеєм, прийоми роботи з ножицями. Розвивати уяву та фантазію дітей, творчі здібності, просторову уяву та естетичний смак. Виховувати інтерес і любов до народного мистецтва, бережливе ставлення до навколишнього світу, культуру праці та любов до народних традицій.

Встановити відповідність даного сценарію віковим особливостям молодших школярів.

Місце проведення: комунальний заклад «Загальноосвітня школа I-III ступенів №13 ВМР»

Учасники засідання: учні 6 класу (КЗ ЗШ I-III ст. №13 ВМР).

Короткий зміст роботи

Сьогодення ставить актуальне питання культурного й національного виховання – звернення до людини, до її духовного розвитку і становлення. Високий рівень розвитку духовного світу та розуміння власних витоків сприяють розвитку традицій національного мистецтва.

Майже в кожній людині з перших років життя відбуваються приємні зустрічі з мистецтвом. У кожній хаті – своя краса, у кожної особистості - свої улюблені речі. Це сорочка, вишита добрими матусиними руками, гончарний посуд, дерев'яні ложки, прикрашені різьбленням, яскраві писанки, чарівні

вишиті і ткані рушники, вироби лозоплетіння та багато інших речей, які викликають яскраві й милі серцю спогади.

До теми народного мистецтва звернулась і **Юкіш Олена Володимирівна**.

Вдалою видалась мені робота з кросвордом, який був використаний як актуалізація знань учнів. Інформативно-повчальною є легенда про появу витинанки-оберега. Увесь матеріал для тематичного уроку «Витинанка» підібраний цікавий і в достатньому обсязі. Відчувається захопленість учителем своєю роботою.

Взявши за основу запропонований Оленою Володимирівною матеріал, я побудувала власний урок створення декоративної композиції «Дерево життя» у різних техніках. Для свого уроку я використала ідею колективної (групової роботи), коли в кожній групі було власне завдання.

Окрім виготовлення тематичної двоколірної витинанки, діти створювали живописний малюнок у стилі робіт М. Примаченко (кілька робіт народної художниці присвячені даній темі) і графічні одноколірні або живописні ескізи у техніці гризайль для вишитих рушників (дерево життя є однією з тем народної вишивки).

Урок охопив три види образотворчого мистецтва: живопис, графіка, декоративно-ужиткове мистецтво. Об'єднані в групи напередодні уроку, діти отримали завдання якомога більше пригадати вивченого матеріалу про запропонований для їхньої групи вид мистецтва. Тож на уроці не виникало труднощів із виконанням практичної роботи.

А тихий музичний супровід уроку аудіозаписами творів віденських композиторів В. Моцарта, Л. Бетховена, Ф. Шуберта, запропонований Юкіш Оленою Володимирівною для свого уроку, вдало прикрасив і мій урок, створивши камерну творчу атмосферу в аудиторії протягом усієї практичної роботи.

У рамках чергової атестації в 2018-2019 н. р. я провела урок з образотворчого мистецтва в 6 класі, взявши за основу матеріал з художньо-

естетичного посібника «Мистецька Вінниччина», створеного вчителями мистецьких дисциплін м. Вінниці у співпраці з міським методичним кабінетом. Запропонований матеріал Юкіш О.В. для свого уроку, я адаптувала та поглибила для своїх учнів. Пропоную свою розробку уроку.

Предмет: Образотворче мистецтво

Клас: 6

Тема уроку: Прикладна діяльність. Створення декоративної композиції «Дерево життя» у різних техніках

Мета уроку:

- Закріпити знання учнів про виражальними можливостями витинанки, аплікації, графіки та живопису;
- поглибити уміння учнів у створенні образів на основі природних форм за мотивами творчості М. Примаченко;
- поглибити композиційні навички учнів, розвивати асоціативно - образне мислення на основі сприйняття кольору.

Обладнання уроку:

для вчителя: візуальний ряд, малюнки учнів на папері та аплікації з теми;

для учня: папір, олівець, акварельні фарби, кольоровий папір, клей, ножиці, роздатковий матеріал з теми.

Хід уроку

1. Організаційний момент.

Об'єднання учнів класу у три групи для виконання окремих завдань протягом уроку.

2. Актуалізація опорних знань учнів.

Розгадування групами кросвордів для визначення завдання конкретної групи на уроці.

3. *Визначення мети і завдань уроку для конкретної групи учнів.*
4. *Практична робота учнів у групах.*
5. *Підведення підсумку уроку .*

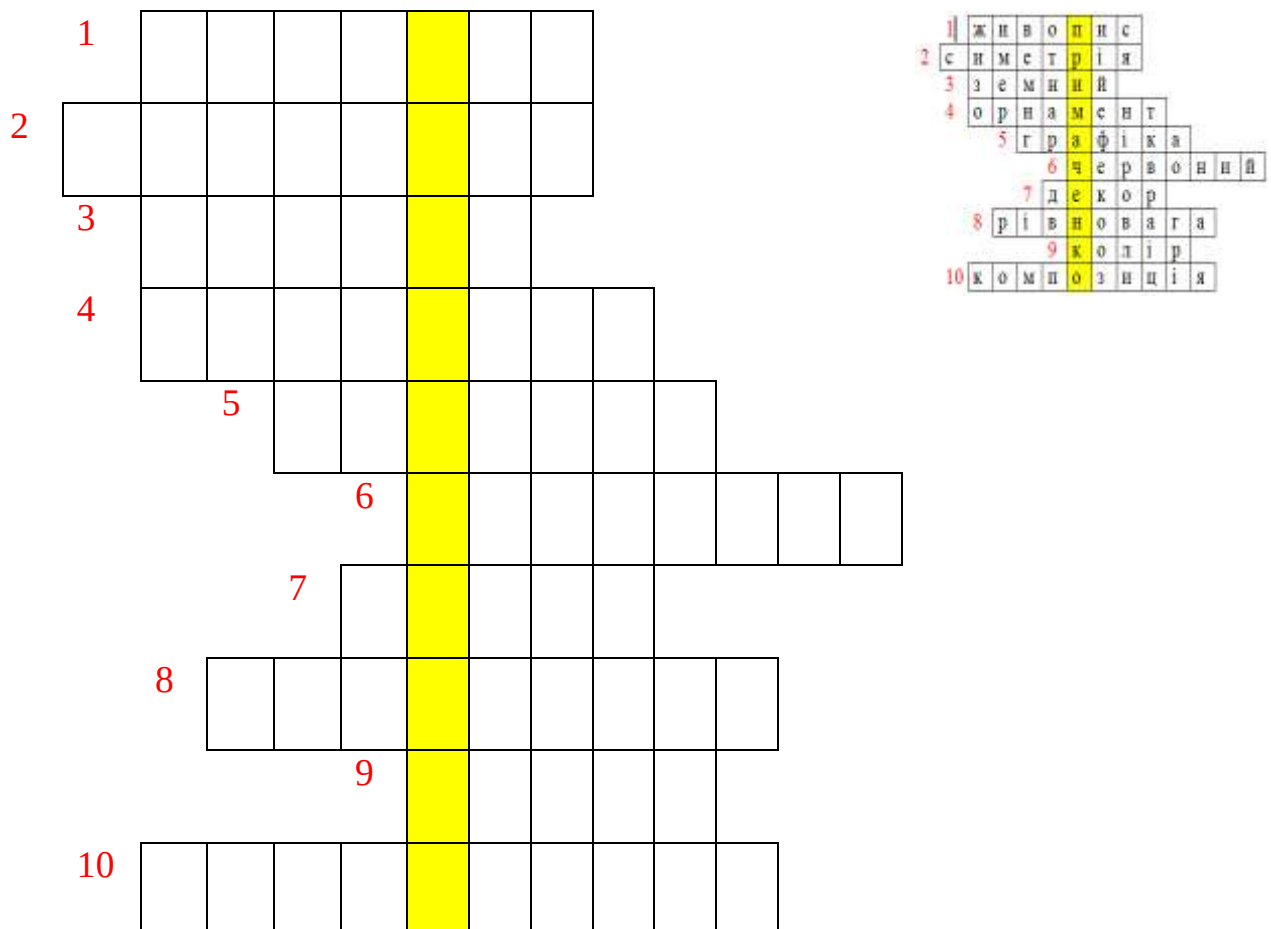
Самоперевірка знань учнів з теми.

Аналіз та оцінювання учнівських робіт.

Створення виставки дитячих робіт.

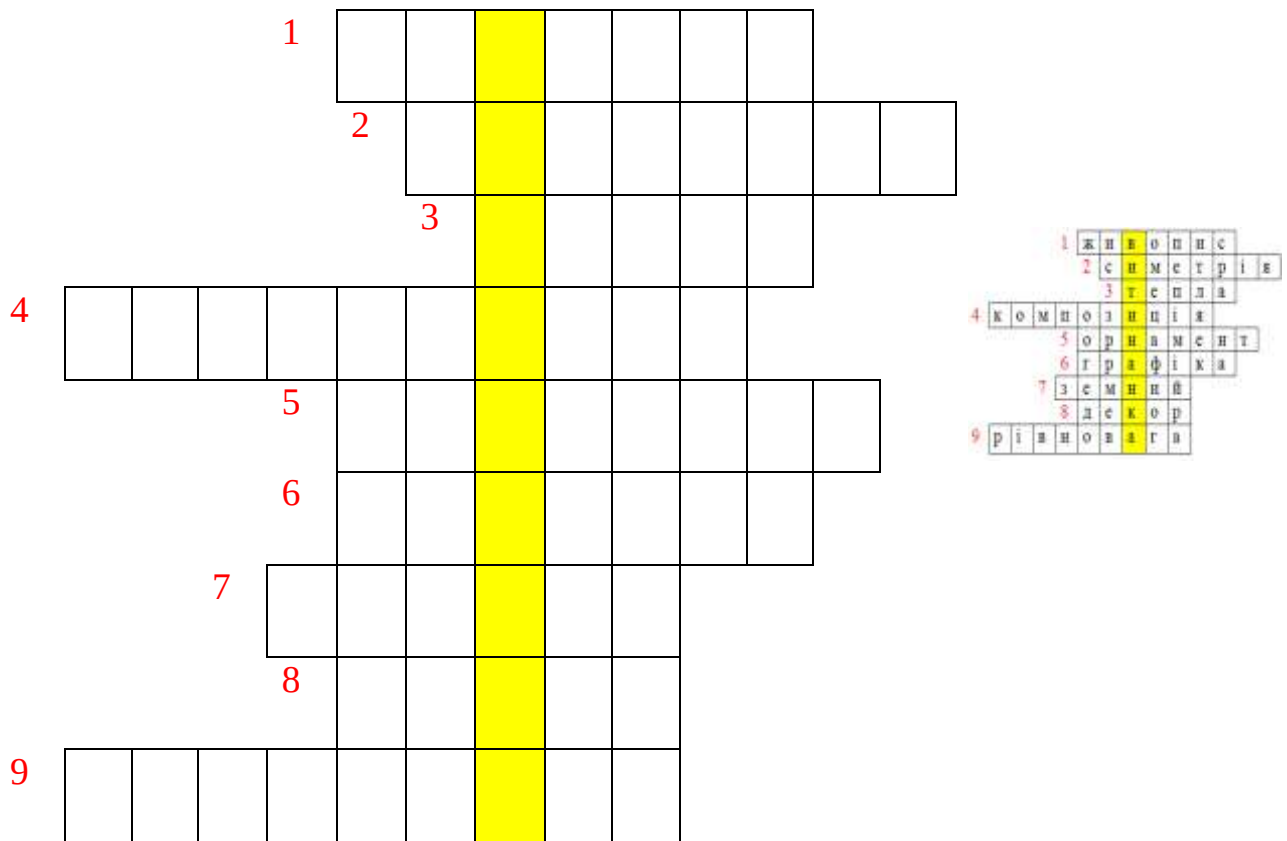
ДОДАТКИ

Кросворди для визначення завдання конкретної групи на уроці.

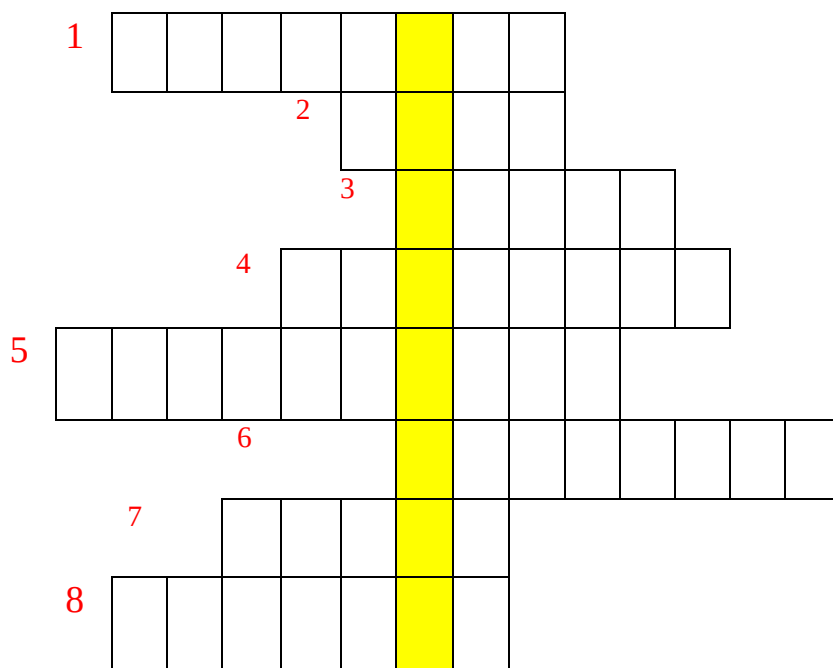
1. Вид образотворчого мистецтва, який передає навколишню дійсність на площині за допомогою фарб.
2. Схожість правої і лівої половинок предмета, їх віддзеркалення.
3. Світ, який символізує середня частина «дерева життя».

4. Малюнок, елементи якого періодично повторюються.
5. Вид образотворчого мистецтва, який включає всі різновиди малюнка і гравюри, що виконані у різних техніках.
6. Один з основних кольорів.
7. «Прикраса».
8. Узгодженість цілого і його частин у малюнку.
9. Виразальний засіб живопису.
10. Процес створення художнього твору, гармонійна взаємодія його частин.

1. Вид образотворчого мистецтва, який передає навколишню дійсність на площині за допомогою фарб.
2. Схожість правої і лівої половинок предмета, їх віддзеркалення.
3. Кольорова гама, яка включає у себе червоний колір.
4. Процес створення художнього твору, гармонійна взаємодія його частин.
5. Малюнок, елементи якого періодично повторюються.

6. Вид образотворчого мистецтва, який включає всі різновиди малюнка і гравюри, що виконані у різних техніках.
7. Світ, який символізує середня частина «дерева життя».
8. «Прикраса».
9. Узгодженість цілого і його частин у малюнку.
- 10.

1. Схожість правої і лівої половинок предмета, їх віддзеркалення.
2. Непрозорі фарби, які розводяться водою.
3. Один з виражальних засобів графіки.
4. Малюнок, елементи якого періодично повторюються.
5. Процес створення художнього твору, гармонійна взаємодія його частин.
6. Один з основних кольорів.
7. «Прикраса».
8. Вид образотворчого мистецтва, який включає всі різновиди малюнка і гравюри, що виконані у різних техніках.

Питання для самоперевірки

1. Що таке дерево життя?
2. На чому в Україні його зображують?

3. Що лежить в основі дерева життя?
4. Що символізують частини цього дерева ?
5. Що зображують і верховітті, середній частині та біля коріння ?
6. Що таке петриківський розпис ?
7. Які технічні прийоми петриківського розпису ти знаєш ?

Мистецька абетка

Дерево життя — символ всесвіту, його зародження; символ росту, гармонії, безсмертя; невичерпних життєвих сил; вічного оновлення та відродження.

Витинанка — вид українського народного декоративного мистецтва. Назва походить від слова «витинати», тобто «вирізати». Це орнаментальні прикраси житла, ажурно або силуетно витяті ножицями, вирізані ножом з білого або кольорового паперу.

Гризайль — вид монохромного живопису, живопис одним кольором. У гризайлі враховується тільки тон предмета, а колір не має значення.

ДЕРЕВО ЖИТТЯ

Дерево життя

Твій рід - то ціле дерево життя.

Он прабабуся дивиться твоя,

І прадідусь всміхається тобі,

Щоб ти не забував їх у житті.

Твій рід - то гарне дерево життя.

Побачиш там бабусю й дідуся.

Які казки розказують вони,

Щоб ти любив їх серденьком завжди!

Твій рід - розкішне дерево життя.

Тут усміх мами й ласка татуса.

І ти, дитино, хоч іще мала,

Теж гілочка живого деревця.

Люби, шануй увесь свій славний рід

І пізнавай з любов'ю білий світ.

Якщо добром наповнена душа, -

Не перекуїтне дерево життя.

Давня людина жила в єдності із природою. Особливо важливими для неї завжди були тварини і рослини. Людина вважала їх символами життя і здоров'я, урожаю і щастя, носіями магічної сили і оберегами її життя. В будові всесвіту кожній тварині й рослині відводилось своє місце. Так виник образ дерева життя, який є уособленням єдності всього існуючого.

Дерево життя — символ всесвіту, його зародження; символ росту, гармонії, безсмертя; невичерпних життєвих сил; вічного оновлення та відродження.

Образ « дерева життя » - всесвітній символ. У різних міфологіях відомі священні дерева: у Німеччині - липа, в Індії - фігове дерево, у скандинавських народів – ясен. «Дерево життя» ще називають «Світовим деревом».

Світовим деревом українців найчастіше є дуб, явір, верба, липа, калина тощо.

В Україні зображення дерева життя знаходять в орнаменті вишитих і тканих рушників, килимів, витинанок, писанок, посуду і в оздобленні одягу.

Відгомін про Світове дерево, очевидно, міститься в гарному повір'ї про те, що людина немарно проживе життя, якщо посадить дерево. В Україні існував звичай саджати дерева при народженні дитини й на честь загиблих героїв – живі пам'ятки.

В основі дерева лежить **хрест**, який ділить площину зображення на **чотири частини**. Дерев'яний хрест – найпростіша первісна подoba Дерева життя, що символізує модель людини з розставленими руками. Тризуб також символізує Світове дерево.

Чотири часини частини можуть символізувати:

- час доби (ранок, день, вечір, ніч),
- пори року (весна, літо, осінь, зима),
- частини світу (схід, південь, захід, північ).

По вертикалі дерево членується на *три частини*:

- нижню, коріння (основу, початок світу, потойбічний непізнаний світ),
- середню, стовбур (земний світ, світ людей і всього суцього на землі),
- верхню, крону (небесний світ, сферу богів).

Біля коріння зображують змій, риб, водоплавних птахів й тварин, бо низ дерева — не лише підземний світ, але й море, річка, всяка вода.

До середньої частини — землі — туляться великі тварини — бики, коні, олені, вовки, ведмеді й люди.

У верховітті світового дерева селяться птахи і бджоли, розташовуються небесні світила.

Досить часто у цій композиції є горщик або ваза. Цілком імовірно, що горщик символізує землю, певне місце, на якому росте дерево.

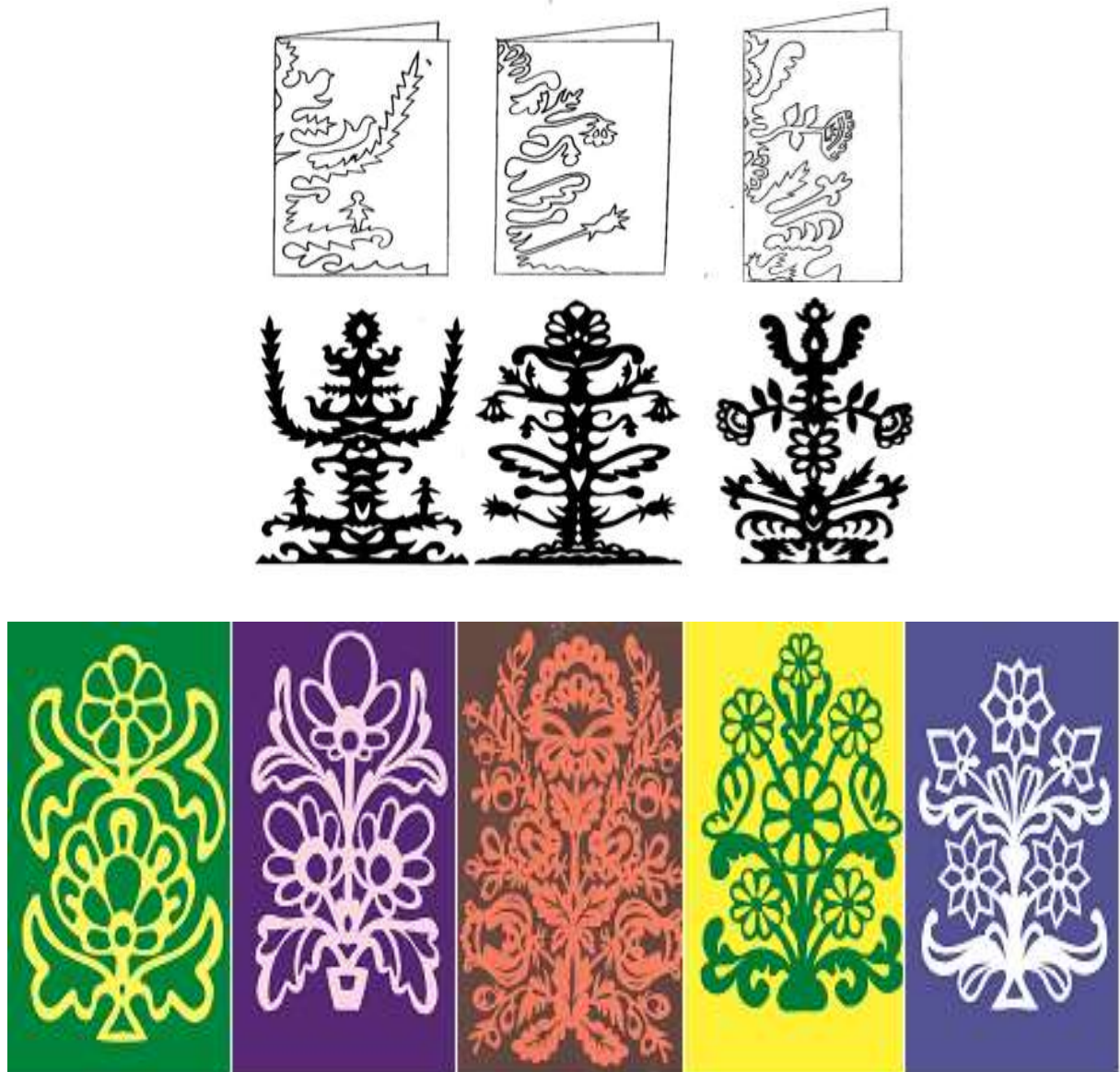
Рослинним мотивам велику увагу приділяла відома українська художниця *Марія Примаченко*. Її самобутня декоративна техніка виконання робіт гармонійно поєднується з ідеєю «світового дерева». Ці мотиви прослідковуються у багатьох її роботах.

Декоративні витинанки

Витинанка – це жанр декоративно-ужиткового мистецтва. Це дивовижна річ, яка виконується з простого матеріалу паперу - паперу. З'явилася витинанка ще у стародавні часи, та лише у минулому столітті, коли до нашого побуту прийшов папір, витинанка стала доступною усім. На Україні витинанкою прикрашали полиці для посуду, вікна.

Виготовленням витинанок займалися як чоловіки, так і жінки. Раніше виконували витинанки за допомогою гострого ножа, а тепер додалися ще й ножиці.

Полтавські рушники

Рушники — це відбиття культурної пам'яті народу. В їх узорах збереглися прадавні магічні знаки: образи «дерева життя», «берегині», символіка червоного кольору.

На Україні рушникам завжди надавалось важливе образно-символічне значення. Вони — обов'язковий атрибут весільної обрядовості, предмет народного побуту, неодмінна окраса житла.

Починаючи від народження і до самої смерті, рушник супроводжував все життя українця і в радості, і в горі. На чистий рушник приймали малу дитину, що символізувало чистоту новонародженої душі. Рушник завжди у наших предків означав дорогу, шлях, який веде людину, допомагає їй жити. Він завжди був символом гостинності, на ньому підносили дорогим гостям хліб - сіль.

У центральних районах України була розповсюджена орнаментация з пишних рослинних форм: гілки з квітами, що складені у букет, дерево-квітка, вазон-квітка, які виконувались виключно *червоним кольором*.

Фотозвіт уроку

Тема: Апробація заходу «Віртуальна екскурсія невідомою Вінницею» з посібника «Мистецька Вінниччина» 2018 р. – Ткачук С.Б. – ЗШ №26

Мета: розвиток патріотичного виховання через поглиблення знань про рідне місто, знання про архітектурні пам'ятки рідного м. Вінниці.

Встановити відповідність даного сценарію віковим особливостям молодших школярів.

Завдання: ознайомити учнів з історичним минулим міста; сформувати навички пошуково-дослідницької діяльності; прищепити любов до рідного міста, розвивати інтерес до його історичного минулого та формування бажання примножувати славу рідного краю.

Місце проведення: комунальний заклад «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №26 Вінницької міської ради»

Дата проведення: 15.02.2019 року.

Учасники: учні 10-А, Б класів (гуртківці)

Учитель мистецтва та керівник гуртка: Ткачук Світлана Борисівна

Короткий зміст роботи

Питання патріотичного виховання наразі залишається найактуальнішим. Любов до Вітчизни починається з любові до своєї малої Батьківщини - місця, де народилася людина. Любов до рідного міста починається з тих місць, де кожен любить бувати, відпочивати з рідними та друзями.

Саме це спонукало мене обрати тему практичного використання посібника «Мистецька Вінниччина», зокрема роботу Басько Т. П. історичний екскурс «Архітектурні пам'ятки Вінниччини», майстер-клас для вчителів мистецтва «Віртуальна екскурсія невідомою Вінницею».

Учням 10-А, Б класів, які ходять на заняття гуртка «Світова література в контексті світового мистецтва», було запропоновано підібрати інформацію про архітектурні пам'ятки Вінниці, створити презентацію, що успішно було реалізовано.

Очікувані результати

Представлена таким чином інформація з цікавістю сприймалася на занятті гуртка. Учні спробували себе в ролі ведучих-журналістів, допомогли пройти по старій Вінниці і зануритись в її цікаву історію, яка сьогодні знаходиться поряд з нами. *(Презентація надається)*

Фотозвіт

Тема: МУЗИКА НАРОДІВ ЗАКАВКАЗЗЯ.

Мета: формування ключових та мистецьких компетентностей

Очікувані результати:

- вміння слухати та аналізувати музичний твір, здатність емоційно і свідомо сприймати музику, визначати спільні риси та своєрідність народних пісень;
- інтерес, повагу до народної творчості закавказьких народів, виховання культури відповіді: логічності, послідовності, емоційності та виховання любові до мистецтва слова, музики, фольклору грузинського, вірменського та азербайджанського народів.

Методи: розповідь, творчі вправи, перегляд відеоматеріалу, кросворд

Прийоми: аналізування, узагальнення, обмін думками, інтерактивні вправи

Тип уроку: поглиблення знань, урок-подорож.

Міжпредметні зв'язки: географія, література (фольклор народів Закавказзя),

Обладнання: текст пісні «курчатка», портрет А. Хачатуряна, відео презентація з елементами відеофільмів, таблиці «Емоційні характеристики засобів музичної виразності», «Характеристика динамічної музики».

Музичний матеріал: грузинський народний танець „Лезгинка”, А. Хачатурян. Балет „Гаяне” (гопак), Г. Гусейнлі та Т. Муталібов „Курчатка”

Хід уроку:

I. Організаційний момент. Музичне вітання.

(виконується на мотив пісні «Курчатка»).

СЛАЙДИ 1-2.

Всім, всім добрий день!
Всім присутнім добрий
день!
Вас запрошуємо в
мандрівку,
Заспіваємо пісень!

Сьогодні у нас незвичайний урок – урок-подорож. Я запрошую вас у цікаву мандрівку до країн Закавказзя, в якій ми познайомимось з музичною культурою закавказьких народів. І так, наша тема уроку звучить так:

СЛАЙД 3.

II. Актуалізація опорних знань.

Щоб розпочати подорож, вам необхідно розгадати кросворд, давши відповідь на такі запитання:

СЛАЙД 3.

1. Як називається музика яку склав народ.
2. Український народний танець.
3. Молдавський народний танець.
4. Чеський народний танець.
5. Угорський народний танець.
6. Білоруський народний танець.

III. Основна частина.

Розчинаємо нашу подорож (перегляд відео№1).

СЛАЙД 4.

Країни Закавказзя: Вірменія, Грузія, Азербайджан.

СЛАЙДИ 5-8.

Багато гір із сніговими вершинами, стрімкі гірські ріки, стежки потаємні, багато густих лісів, є галявини, на яких пасуться отари овець та баранів; велика кількість виноградників. Вдень – багато сонця, а ночі завжди прохолодні, повітря свіже, чисте, прозоре; чітко прослуховується луна в горах; народ тут живе швидкий та гарячий; люди люблять спілкуватись, співати й танцювати. Говір гортанний та швидкий. Люди темпераментні, тому що живуть у контрастній природі в горах й у підніжжя гір. Сміливі та мужні, цінують родинні традиції, надзвичайно музичні. Народи, які там проживають: вірмени, грузини, азербайджанці.

СЛАЙД 9-10.

Кожному ряду було завдання підготувати прислів'я та приказки цих народів. Зачитайте їх, будь ласка. (діти зачитують народні прислів'я та приказки закавказьких народів. Дод. 1).

СЛАЙД 11.

Характер закавказької музики відображає народи, що тут проживають, особливі риси народного говору. Зазвичай це музика стрімка та запальна. До вашої уваги грузинський народний танець лезгин, який розповсюджений на всьому Кавказі. Танцювальні рухи чоловіків передають рухи орла, а жіночі – граційні рухи лебедя.(перегляд відео: танець «Лезгинка», відео№2)

СЛАЙД 12-13.

Фото:
перегляд танцю
«Лезгинка»

Визначте характерні риси цього танцю.

СЛАЙДИ 14-15.

Грузинській музиці властиві: „гострий” ритм, яскраві акценти, а також велика роль ударних інструментів. А зараз, щоб відчувати колоритні фарби закавказької музики, ми виконаємо фізкультхвилинку.

СЛАЙД 16.

Фото: демонстрація фізкультхвилинки

Говорячи про музику Закавказзя, неможливо не познайомитись й з національними музичними інструментами.

СЛАЙДИ 17-19.

СЛАЙД 20.

Фото: виконання ритмічних вправ

1ряд: І І І І 2 ряд: П П П П 3 ряд: Z Ш Z Ш

Ще одна народність – вірмени. Це дуже музично-обдарований народ. Композитор Арам Хачатурян відомий в нашій країні і за кордоном. Вірмен за походженням, він навчався у різних музикантів, і використовував у своїх творах як вірменську музику, так і народну музику інших країн. Прослухаймо уривок із балету «Гаяне» видатного вірменського композитора Арама Хачатуряна.

СЛАЙДИ 18-19.

- 1) Музику якого народу нагадує звучання оркестру?
- 2) Чи почули ви щось незвичне у звучанні твору?

У виконанні оркестру ми почули своєрідне звучання знайомого нам українського танцю. Це схоже на український гопак із вірменським колоритом.

Сусідом Грузії є Азербайджан. Азербайджанські діти із великим задоволенням співають пісню «Курчатка».

Мелодія азербайджанської пісні „Курчатка” рухається плавно, водночас примхливо і вигадливо, наче змійка. Це надає твору особливого національного колориту.

Як і в українських піснях, у ній є розспіви . Однак в українській музиці вони поглиблюють почуття пісенності, а в азербайджанській – підкреслюють танцювальну основу, прикрашають мелодію своєрідним орнаментом.

Пропоную виконати пісню Г.Гусейнлі та Т.Муталібова „Курчатка”.

Зверніть увагу! Для передачі азербайджанського характеру перші слова «цип, цип...» слід співати коротко, легко і точно. У наспівних фразах розспіви виконуйте м'яко, прикрашаючи мелодію. (Пісня виконується на азербайджанській, російській та українській мові по 1 куплету. Дод. 2)

СЛАЙД 20.

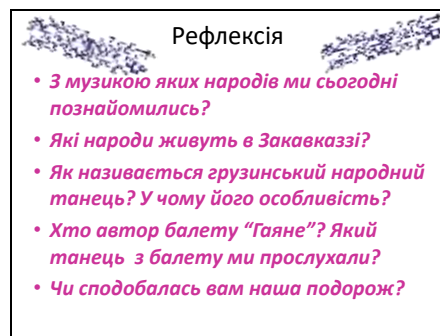
Фото: виконання пісні «Курчатка».

III. Підсумки.

Ось і завершилась наша незвичайна мандрівка країнами Закавказзя.

- З музикою яких народів ми сьогодні познайомились?
- Які народи живуть в Закавказзі?
- Як називається грузинський народний танець? У чому його особливість?
- Хто автор балету «Гаяне»? Який танець з балету ми прослухали?
- Чи сподобалась вам наша подорож?

СЛАЙД 21.

Сьогодні ми познайомилися з особливостями музики народів Закавказзя, а також на прикладі гопака з балету «Гаяне» Арама Хачатуряна зрозуміли, що якою б незвичною не була музика, якому б народові вона не належала, ми завжди зможемо відчуті її танцювальний характер.

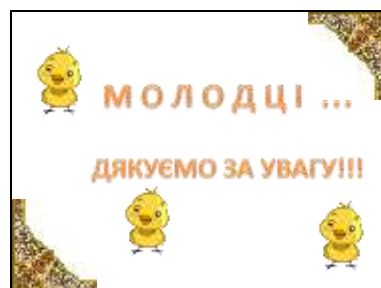
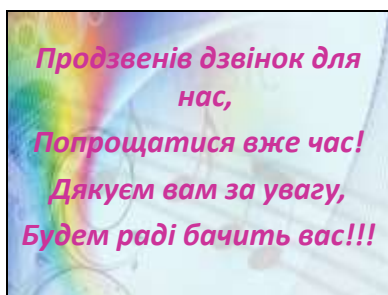
Вербальне оцінювання учнів.

СЛАЙД 22.

Я вдячна вам за вашу роботу на уроці, до наступної подорожі (прощання виконується на мотив «Лезгинки»).

СЛАЙДИ 22-23.

Виховний захід:

СВЯТО нашого роду

Проведено в 4 - А класі

Класовод:

Юрченко Алла Іванівна,

музичне мистецтво:

Мельничук Катерина Миколаївна.

1учень. Добрий день Вам, люди добрі!
Раді з святом Вас вітати
Щастя і добра бажати

2 учень Красиво і ніжно у нашій світлиці
Квіти на вікнах горять чарівні.
Сьогодні у нас родинне свято
І хочеться всіх привітати мені.

(учні заходять до зали)

1-Звучить пісня «Родина»

Вчитель. Шановні гості, просимо Вас взяти участь у нашій щирій розмові на святі нашого роду.

Ведучий 1. Ми з Вами всі - український народ, який складається з родин – великих і малих, дружніх і працьовитих. Як могутня ріка бере силу з маленьких джерел, так і наша українська культура збагачується маленькими родинами, сім'ями.

Потрібно вивчати, шанувати свій народ, його мову, свою землю, рідний край, бо ми - частина всього цього.

Згадаємо, що ж таке родина, родичі, родове дерево.

3 учень. Родина - це група людей, що складається з жінки, чоловіка, дітей та інших близьких родичів, які живуть разом.
Родовід - це історія поколінь певного роду.
(Діти - листочки й квіти дерева, батьки - гілки, бабусі й дідусі – стовбури, товсті гілки, а прародичі - то коріння).

4 учень. Чи знаємо ми своїх предків: дідусів, бабусь, прародичів? Чим вони займались, як жили в ті давні часи? Наші батьки не вічні.
Прийде час, коли пам'ять про них залишиться у спогадах, фотографіях, листах.
Ми хочемо більше знати про те, як жили наші предки.

Вірш О. Олеся

Наші предки слов'яни.

Над озерами, річками,
На полянах лісових,
На стрімких високих горах,
На просторах степових ,
Де лише сіріє стежка ,
Або вкрився збіжжям лан —
Скрізь розкидані оселі
Наших прадідів - слов'ян .
Оселялись цілим родом:
Що людина, як одна?
Кровні люди - рід складали,
кровні роди - племена.

1-2 учні розказують про свої родинні дерева.

Ведучий 2. Справді, це щастя, що ми можемо торкнутись до джерела нашої культури. В народі кажуть: „Козацькому роду нема переводу." Щоб роду не було переводу, він має жити багато літ. Треба берегти коріння роду. Як у пісні співає Н. Матвієнко: „З роду в рід кладе життя мости, без коріння саду не цвісти, без стремління човен не пливе, без коріння гине все живе."

Що ж є берегинею роду?

5 учень. В давнину говорили, що то хата, оселя, усе, що в ній є, що збагачує, освячує сім'ю і піснею, і вишивкою, і добрим словом, і спогадом.

б учень. Дім, домівка, рідна хата. Такі давні і завжди сучасні поняття.

Близькі зрозумілі кожному. Але житло лише тоді ставало
домом,

коли в ньому поселявся Дух, спалахувало родинне вогнище

7 учень. Берегиня - це богиня сімейного затишку. Головною берегинєю родини була мати.

2-Звучить пісня «Все починається з мами»

8 учень. Її святою називали.
Т. Г. Шевченко писав:
„У нашім раї на землі
Нічого кращого немає
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим".

9 учень. Мама народжувала дитину, співала
їй колискових,
вчила добра і любові.

10 учень. Заспівай мені, мамо моя,
Як бувало колись над колискою.
Буду слухати, слухати я
І стояти в задумі берізкою.

Мами виконують колискову

Ведучий 1. Мати не тільки берегла дітей, вона навчала їх охайності, працьовитості. Мати казала:

„Тримай хату, як у віночку і рушничок на кілочку.

Тримай відерця чистесенькі, водиці повнесенькі".

11 учень. Мати - це вічність життя. Ніякою мірою не виміряти втрат, нічим не вилікувати незагоєних ран материнської душі.

Інсценізація вірша І. Вієру „Мамо чому?”

Син: Чом у тебе у косі ясна
Забриніла раптом сивина?
Мати: Од любові, од надій.
Ти ж один у мене, сину мій.
Син: А в бабусі голова біліш -
То ж мене бабуса любить більш?
Мати: В неї діти - доньки і сини -
Додають сердешній сивини.
Син: Чом же тьотя біла, як зима,
В неї ж діток не було й нема?
Мати: Так, синочку, біла геть вона:
Бо нудьгує цілий вік одна.

12 учень. Слово „мама" росте з нами тихо, як ростуть дерева, сходить сонце, як світить вечорова зоря, розквітають чорнобривці.

З-Звучить пісня

«Мамо, мамочко моя».

13 учень. Найкращі дні для наших матерів - це дні, коли щасливі їхні діти.
Від нас залежить, скільки днів таких ми зможемо для матері зробити.

13-А учень. Даруймо ж радість нашим матерям, бо їм турбот і горя вистачає.

Ведучий 2: Діти, ви мали завдання підібрати і вивчити приказки та прислів'я про наш рід. Назвіть, будь ласка, прислів'я, які ви запам'ятали.

(Діти називають прислів'я про рід, родину, сім'ю.)

Ведучий 1: Чоловік стає на коліна тільки в трьох випадках: щоб напитись із джерела, зірвати квітку для коханої і щоб уклонитися матері.

Я низько вклоняюся вам, тому що ви — жінки. Бо ваше велике терпіння, ваші руки і серця виховують з дівчаток і хлопчиків прекрасних і благородних дівчат і юнаків.

Тато до мами:

Не сивій, моя мамо,
Не печаль моє серце в журбі.
Я від тебе поїхав рано,
Та в житті дуже вдячний тобі,
Засіяй в небі сонечком ясным,
Зарожевій зорею в імлі.
Як же жити з тобою прекрасно!
Дихать легко, ходить по землі!
Не сивій, не старій, моя мамо,
Молодою приснився мені
Засвітися зорею рум'яно,
Розстелись чебрецем навесні.

Мама до мами:

Мати піде, в серці лишить рану.
Всохне корінь наш і родовід.
Заклинаєм: Бережіть всі маму,

Діти світу, матір бережіть!
І коли згрубіла ваша мова,
ви добудьте ласку із грудей.
Бережіть її від злого слова,
Бо найглибші рани від дітей.

Вчитель: Дорогі матусі, прийміть у дарунок музичний твір.

4-Звучить пісня
«Я буду цілувати мамині руки»

(діти вручають подарунки своїм мамам).

Гра „Скажи мамі найбільше нестливих слів” (для мам та дітей)

14 учень. Знайдеться на усе причина -
Для тишини і для грози...
Та дивиться синок очима,
А в них - дві крапельки сльози.

15 учень. І крізь образи і розлуки
Печаль дітей знов нас пече,
їм треба материнські руки,
їм треба батьківське плече.

16 учень. Батько і мати - два сонця гарячих,
Що нам дарують надію і тепло.
Батько і мати у долі дитячій,
Треба щоб кривди між них не було.

Ведучий I. Батько, тато...

Суворий, вимогливий, а любов до дітей стримана і врівноважена.

Недарма кажуть, що дитину треба любити так, щоб вона цього не знала. Саме такою і повинна бути батьківська любов.

Ведучий II. Батько має в сім'ї незаперечний авторитет. Він уособлюється як захисник, годувальник. Однак батьків приклад, батькове слово були законом. Як нам не вистачає зараз таких батьків. Стриманість батьківської любові відбилась в прислів'ях: „Батькова лайка - дужча за материну бійку”. „З батьком суд коротенький”.

17 учень. Ми мужики - тато і я. І робота в нас своя:

Ремонтуємо замки,

Забиваємо гвіздки,

Помагаєм мамі ми,

Посуд миємо самі.

От які ми з татом

Вдвох помічники

5- Звучить пісня «Найбільше щастя для дитини»

(Діти вручають подарунки своїм татам).

Гра „ Впізнай свою дитину” (для тат і дітей)

Ведучий I. Шанування батьків - один із найсвятіших обов'язків людини, неоплатних боргів дітей. Батьки нас зростили, виховали, навчили добра. І як же не відплатити їм пошаною, любов'ю, ласкою і допомогою? А власне, тільки цього на старості літ і хочуть від нас, дітей.

Ведучий II. А якщо уваги, піклування не відчують, їм здається, що вони є тягарем, чимось зайвим, непотрібним для своїх дітей. Кому не доводилось бачити, якою радістю спалахують очі, коли онук чи онука скаже: "Дороженька моя бабуся". Від сина, дочки, на жаль, давно таких слів не чують.

18 учень. Ти тільки вслухайся: бабуся! Бабусенька!, Бабуня! Яке ніжне,

красиве, лагідне, пестливе й тепле слово!

19 учень. А чому? А тому, що бабуся — це мамина або татова мама,
вона прожила вдвічі більше, як мама і тато; бачила в житті вдвоє більше.
І ти, мабуть, удвоє дорожчий для неї, бо ти дитина її дитини.

20 учень. Бо ти - її онучатко,
Дівчатко чи хлоп'ятко,
Бо ти - її пташенятко,
ластів'ятко, козенятко, навіть
телятко, або й поросятко,

Танець

21 учень. Бабуся! Чи є в світі людина краща? Ні! Скільки вона пережила,
але така ніжна, щира! Скільки вона недоспала ночей, голублячи своїх
дітей та онучат!

23 учень. Наметушились, натомилися, бабусю.

Спочиньте трохи, в холодильник ідіть.

З пошаною, як сядемо, дивлюся

На ваші руки, стомлені в труді.

Які вони мозолисті та почорнілі,

Сплелися жили у тугі вузли,

Їм не було ні свята, ні неділі,

Поки дітей на ноги ви звели.

24 учень. Я й досі чую дотик їх гарячий,
І тануть всі тривоги, наче сніг.

Бабусю мила, горлице терпляча,
Спішу завжди на Ваш святий поріг.
Спасибі, бабусю, за все, що ви для нас зробили.
Та дуже вас просимо, бережіть свої сили.

25 учень. Сивина. Одним бабуням вона припорошила скроні,
іншим зовсім вибілила коси.
І кожна сива волосина говорить про те,
що не завжди їх слухали їхні діти і ми, онучата.
І боліло у бабусь серце за нас, за наших мам і тат, а волосинки сивіли

6 - Звучить пісня «Бабуся».

Онук. (26 учень)

Ой, бабусю. У ваших косах вже 4 сиві волосини, а вчора було три...
Чого це посивіла ще одна?

Бабуся. Від болю, любий онучку. Коли болить серце, тоді сивіє волосинка...

Онук. А від чого ж у вас болить серце?

Бабуся. - Пам'ятаєш, ти поліз на високе дерево? Я глянула у вікно, побачила тебе на тоненькій гілочці. Серце заболіло, а волосинка посивіла.

27 учень. Дай, бабусю, поцілую
Сивину твого волосся
Теплим диханням зігрію
Снігом вибілені коси.
Може і на них розтане
Лоскотливий іній срібний,
Мов химерні візерунки
На замерзлій зночі шибі.

28 учень. Бабуся, бабусенька, невтомна бджілка. Заради онуків вона віддасть
усе, останньою краплиною води поділиться. Кажуть, що бабусі більше
люблять онуків, ніж власних дітей. Вони з любов'ю передають їм свої

уміння. Погляньте, як прикрашають наш зал ці вишиванки. Всі вони виконані руками наших бабусь.

Ведучий II. Чи передаєте онукам свої вміння?

На нашому святі присутні бабусі. Привітаємо наших бабусь!

Батьки до бабусі:

Мама. Милі наші матусі!
Ми вам шану складаєм
І признатися мусим,
Що без вас нас немає,
Ви нас, рідні, зростили,
Нам життя дарували
І безмежно любили,
Від біди захищали.
То ж сьогодні я хочу
Вам „спасибі" сказати,
За недоспані ночі
На тривоги багаті,
За натружені руки,
Що не знають втоми,
І за добрі поради ,
Як не ладиться в домі.

Тато. Ви завжди у роботі,
На вас кинуті діти,
Повсякденні турботи,
Нема часу й хворіти.
Густі зморшки покрили
Ваше добре лице.
І все менше в Вас сили.
Пам'ятайте про це!
Ми Вас любимо щиро,

Люблять Вас і онуки
Всім здоров'я Вам, миру,
І цілуєм Вам руки.

(Батьки цілують руки бабусям і вручають квіти).

Гра
„Впізнай бабусині руки”

Ведучий І. Поруч з бабусею постійним помічником був дідусь - господар родини.

29 учень. Мій сивий, лагідний дідусь.

Я до землі тобі вклонюсь
За теплоту твою і ласку,
За мудре слово, гарну казку,

30 учень. Ти вчив нас, як на світі жить.

Як один одного любить.
І твій розумний заповіт
Я пам'ятатиму повік.

Вірш про дідуся

Любий, добрий мій дідусю,
Я твоя онучка
Прибігаю я до тебе,
Як поради треба...

Я твої слова розважні
Пам'ятати буду.
У життя твоєю науку
Понесу я всюди-
Хай тебе в своїй опіці
Бог не опускає.
Хай тобі міцне здоров'я
Й силу посилає.
Я вірив, що краще всього -
Пісні, які знав дідусь.
Вмощусь на колінах до нього
І в очі йому подивлюсь.
А він вимовляє, виспівує
Гарячі, прості слова -
І все давниною сивою
В очах моїх ожива.
І плачу, було, і сміюся,
як слухаю ті пісні ...
Спасибі ж тобі, дідусю,
За те, що ти дав мені.

7 -Звучить пісня «Мій дідусь»

Гра для дідусів та онуків „Впізнай онука по голосу”.

Мама до тата.

Дорогі татусі! Хай життєві дороги нелегкі
І тривоги чекають На всіх перехрестях й стежках
Та курличуть весною Так радісно вірні лелеки.
Бо надії і мрії Ступають на пройдений шлях.
Передзвін доброти, ваша строга, задумлива ласка
Так потрібні нам всюди, На кожному кроці, завжди.
Дорогі татусі! Нам потрібні сьогодні і завтра Ваша сила і честь.
Ваші повні наснаги серця. Хай незгасне ніколи
В мудрих помислах батьківська ласка
Із якою в житті ми йдемо до самого кінця.

Інсценізація вірша „Голубчики”.

Якось вдень на старість літ,
Посварились баба й дід.
А тоді - як діточки:
В різні боки та кутки.
Дід мовчить: уперся він,
Мов кілочок той у тин.
Не говорить і стара...
Вже й обідати пора..
Вже спустилася пільма,
А розмовоньки нема..
Баба зроду говірка,
Ця мовчанка їй тяжка.
Розтуля вона вуста,
В діда лагідно пита:
- Ти старий учора чхнув?
Дід удав, що не почув.

- Чхнув чи ні? - стара ізнов
- Чхнув... То що?
- То будь здоров!

Засміявся дід в отвіт...

Помирились баба й дід.

І сидять вони у купці -

Голубочок при голубці.

Діти вручають подарунки дідусям.

8 - Звучить пісня «Тата і мамі»

Ведучий І. Не вічні наші рідні. Приходить час і ми прощаємося з ними. „На все Божа воля" - кажуть у народі. Але як часто не вистачає онукам ніжної, теплої бабусиної руки. Як не вистачає їхнім матерям мудрої поради.... І не гоїться в серці рана. Лише притуплюється в серці біль...

Онуки виходять з фотографіями бабусь і дідусів, які померли.

31 учень. Плине час, минають роки,

Але в пам'яті моїй

Ти назавжди залишив спокій,

Мій дідусю дорогий.

32 учень. От і все.

Поховали старенького діда,

Закопали навіки у землю святу.

Він тепер вже не встане і ранком не піде

Із косою під гору круту.

33 учень. І не стане мантачкою тишу будити

Задивлятися в небо, як гаснуть зірки.

Лиш рососою по нім буде плакати жито.

І пливтимуть над ним непомітно віки.

34 учень. От і все.

Поховали хорошу людину,
Повернули навіки у лоно землі...

35 учень. В серці не гоїться рана,
Душу біда напекла.
Бабцю, чого ти так рано
З дому навіки пішла?

36 учень. З міста приїду в неділю,
Гляну - бабусі нема.
Двір наш неначе спустілий,
Хата - неначе німа.

37 учень. Ти ж мене, рідна, любила,
Більш, ніж себе, берегла.
Бабусю, чого ж ти так рано
З дому навіки пішла?.

Ведучий I. Вшануймо покійних бабусь і дідусів хвилиною мовчання.

(Всі встають.)

Але життя продовжується. І в народі кажуть:

„Живі думають про живих.

А треба жити кожним днем.

Не відкладаючи на потім...

Що має бути - не обминеш.

В своїх стараннях і турботах.

Ведучий II. Нам треба жити кожним днем

Не ждять омріяної дати,

Горить сьогоднішнім вогнем,

Бо „потім” може не настати.

Шануймо кожну мить життя

Вона безцінна.

Уміймо нею дорожити.

Даруймо один одному любов, повагу, розуміння.

9-Звучить пісня «Батькам»

38 учень Побажаєм вам 100 років жити
 Без горя, сліз і без журби!
 Хай з вами буде щастя і здоров'я
 На многії літа, завжди.

39 учень Хай в житті вам радість буде,
 Процвітайте, як той цвіт.
 Дай же, Боже, добрим людям
 Добрих і щасливих літ.

Вчитель. Хай тішаться онуками бабуса й дід!
 Хай татко та мама радіють дитині!
 Хай буде, як дуб, могутній ваш рід!
 Хай злагода й мир панують в родині!

10-Звучить пісня «Україна – це ти»

***Всі сідають за столи, накриті українськими стравами,
 що спільно приготувала кожна родина.***

Виховний захід:

«Щедрик лунає над світом»

Мета:

- *навчальна*: ознайомити учнів з піснями зимового циклу напередодні Нового року; розкрити поняття «колядка», «щедрівка»; сформувати уявлення про актуальність життєвого змісту цієї музики в наші дні;
- *розвивальна*: формувати музичні здібності учнів; розвивати в них уміння сприймати музику, вокально-хорові навички та навички художнього виконання музичного твору;
- *виховна*: виховувати естетичне сприйняття музичних творів, почуття патріотизму, національної гідності, поваги і любові до рідної землі, народних обрядів, традицій, календарно-обрядових пісень; музичну культуру та моральні якості учнів.

ЛЕОНТОВИЧ

(Слайд 1)

вірш Павла Тичини «Леонтович»

1 дитина

Мамонько, люблю я пісню
Про зозулю і про гай,
- Я прошу тебе, ну, люба,
Леонтовича співай!

2 дитина

Ти ж мені про нього вчора
Ой же як розповіла!
- Про калину й про малину,
Що у лузі розцвіла...

3 дитина

Що в той луг та у лужечок
Ти біжком і я біжком –
Леонтовича зустрінем
Над річкою бережком...

Вчитель. Серед славних діячів української музичної культури яскраво виділяється незвичайною життєвою долею і напрочуд самотнім талантом Микола Дмитрович Леонтович. (Слайд 2)

Весь християнський світ у ці зимові святкові дні згадує його ім'я. **13 грудня 1877 року** (1 грудня 1877 за старим стилем) в селі Монастирок Брацлавського повіту на Поділлі (зараз Вінницької області) народився український композитор і хоровий диригент

Микола Дмитрович Леонтович, що прославився своїми обробками народних пісень, автор всесвітньовідомого «Щедрика».

(Слайд 3)

«Щедрик» Леонтовича летить крізь космічні далі, пробуджуючи в серцях бажання творити добро.

«Щедрик» – одна з найпопулярніших обробок Миколи Леонтовича, знана не тільки в Україні, але й у всьому світі. Цей музичний шедевр став всесвітньою різдвяною візитівкою завдяки Миколі Дмитровичу Леонтовичу.

(Слайд 4)

4 дитина

Всесвітньо відома обробка «Щедрик» належить до тих, над якими Леонтович працював майже усе життя.

(Слайд 5)

5 дитина

Вперше ця композиція була висвітлена українській публіці у 1916 році у виконанні хору київського Університету.

6 дитина

Всесвітньо відома «колядка дзвонів» з'явилася у 1936 році. Тоді американець українського походження Петро Вільховський створив англійську версію слів.

7 дитина

Carol of the Bells Carol of the Bells – під такою назвою знають нашого «Щедрика» у всьому світі. До мелодії додані слова зовсім іншого змісту, ніж вони є у «Щедрику»: «Дзвеніть срібні дзвони, веселі різдвяні дзвони, Христос родився».

(Слайд 6)

Історичні дані

(Слайд7)

8 дитина

Існує 100 варіантів «Щедрика», які написано у різних куточках світу. Більше 20 тисяч музичних гуртів різних стилів і напрямків виконують «Щедрик» Миколи Леонтовича.

9 дитина

Архів творчості Леонтовича нараховує 300 творів.

«Щедрик» - це остання п'ята версія твору написана композитором.

10 дитина

Невеликий мотив «Щедрика» складається з трьох нот, що повторюється 36 раз під час звучання пісні

11 дитина

«Щедрик» - улюблена пісня американців яка зазнала 600 видань.

Вперше «Щедрик» в Україні реанімовано у 2010 році.

12 дитина

Пісню брали в шаттл (космічний корабель), під час польоту американців на місяць.

У 2013 році у Львові «Щедрик» виконали 20 хорів це 600 осіб.

(Слайд 8)

13 дитина

Пісня була використана у таких кінофільмах як «Гаррі Поттер», «Сам удома», «У дзеркала два обличчя», «Міцний горішок», «Сімейка Адамсів».

(Слайд 9)

14 дитина

Дивуєтесь, чому у різдвяній колядці слова про ластівок? Все тому, що мотиви слів «Щедрика» збереглися ще з дохристиянських часів та вважається язичницькою. Тоді Новий рік святкували весною, коли оживала природа. Український оригінал спирається на стару слов'янську легенду про те, що кожен дзвін у світі прославляв Ісуса в ніч, коли він народився.

15 дитина

Микола Леонтович знайшов текст народної щедрівки і написав до нього музику. «Щедрик» – авторська обробка Миколи Леонтовича. (Слайд 10)

16 дитина

Леонтович, любий Леонтович,
Новий голосоведення зачин!
Який він є – білявий? Чорнобривич ?
Заїдемо ж до нього у Тульчин.

17 дитина

Під купол Тульчинського неба
Окрилений «Щедрик» летить.
Зворушує, вабить до себе,
Мов птах у бездонну блакить.

Леонтович та сьогодні

(Слайд11)

Вчитель. У Тульчині, де працював Леонтович у жіночому єпархіальному училищі.

8 червня 2018 році, до 140-річчю з дня народження Миколи Леонтовича, було

офіційно відкрито інсталяцію «Мелодії пісні Щедрик» у вигляді ноти.

(Слайд 12-19)

Мелодія «Щедрика» з інсталяції звучить тричі на день.

Першого грудня 2018 р відбулось відкриття креативного простору «Меридіан «Щедрик» на честь всесвітньо відомої різдвяної мелодії та її автора. Відкриття відбулось до дня народження Миколи Леонтовича!

Складовими проекту «Меридіан «Щедрик» у Тульчині є алея музичних інструментів. Інсталяції: величезний акордеон, саксофон, контрабас, гітара, рояль.

Незабаром буде встановлена головна «родзинка» «Меридіану «Щедрик» - інтерактивна «співоча» Лавка Леонтовича, яка гратиме чотири мелодії композитора.

У Різдвяні свята в кожній домівці, по всій Україні лунає пісня «Щедрик». В основу твору покладена українська щедрівка — пісня добрих побажань, яка виконується в період Різдвяних свят.

Історичні дані

(Слайд20)

18 дитина

Різдво — велике християнське свято, день Народження Ісуса Христа, Спасителя світу. Різдво вважається другим після Великодня великим святом.

19 дитина

Різдво – це пора, коли і дорослі, і діти, вірять у те, що дива можливі, що збуваються найзаповітніші мрії. Саме очікування дива й надає неповторної чарівності цьому святу, тому-то воно й залишає по собі такі теплі спогади.
(Слайд 21)

20 дитина

Серед української пісенної творчості значне місце посідає жанр, пов'язаний із порами року, тобто з календарем. Виконання пісень цього жанру супроводжується різними звичаями та обрядами.

21 дитина

Це – календарно-обрядові пісні. (Слайд 22) Навесні ми співаємо веснянки, влітку – купальські пісні, ближче до осені – жниварські.

22 дитина

Календарно-обрядові пісні – це жанр народних пісень, пов'язаний із порами року, тобто з календарем.

(Слайд 23)

23 дитина

Одним із найбільших релігійних свят зимового циклу є Різдво, яке припадає на 7 січня. З ним пов'язують народження Ісуса Христа. Як стверджує християнське вчення, Діва Марія народила сина і сповила його в яслах.

24 дитина

Однією з традицій цього свята є співання колядок. У них найчастіше зустрічаються релігійні сюжети – ушавлення Христа й Божої матері (Діви Марії) як втілення ідеї добра, благочестя та материнства як основи всього живого на землі.

(Слайд 24)

25 дитина

На Новий рік вулицями ходили гурти дітей, парубків, дівчат і колядували. Біля кожної хати вони виконували новорічні вітальні пісні — колядки, у яких величали господарів, бажали в новому році доброго врожаю, за що отримували винагороду. Коли колядники входили до хати, вони вітали господарів зі святом.

(Слайд 25)

26 дитина

Увечері 13 січня в оселях українців звучать ще одні календарно-обрядові пісні — щедрівки. Назва щедрівка, що збереглася до нашого часу лише в Україні, вказує на призначення цього виду пісенності: накликати щедрість природи величальними піснями.

27 дитина

У цей вечір щедрували переважно дівчата. Перед тим, як зайти до хати, щедрівники мали отримати запрошення. Отож, зібравшись на подвір'ї господаря, вони співали під вікнами: «Ой чи є, чи нема пан-господар вдома?», а вже зайшовши до хати, виконували величальні пісні господареві, господині, їх синові, доньці та іншим родичам.

28 дитина

Щедрівки виконують переважно дівчата і діти напередодні Нового року та Водохреща. У цих піснях є традиційний приспів: «Щедрий вечір, добрий вечір». Незмінними учасниками щедрівницьких ватаг були костюмовані персонажі

(Слайд26)

Заходять колядники

1 ведучий

Вже посівальники з зірками
Ідуть нам хату засівать.
Щоб ми були здорові з вами,
Усі йдемо Різдво стрічать! (разом)

2 ведучий

Шановні друзі, зустрічайте,
Щедрівників оплесками стрічайте.
Щедрувальники до нас прийшли,
Та нову звістку принесли!

Пісня «Хай Ісус мале дитя»

29 дитина

Мир вам, браття, мир вам, люди,
Бог хай завжди з вами буде.
Вість велику вам приношу,
Слово-істину голошу,
З радістю її прийміть,
Та всім людям розкажіть.
Чудо сталось серед нас –
Народився Христос Спас.

30 дитина

Мир вам, браття, мир голошу,
Радість в хату вам приношу,
В нинішню святую днину
Сповіджаю вам новину!
Там в яскині між ягняток,
Там лежить мале дитятко.

31 дитина

фото: виконання пісні

Добрі маємо новини - для дорослого й дитини!

Весь світ нині звеселився,

Бо син Божий народився!

Пісня «Добрий вечір, тобі»

32 дитина

То ж двері ширше відчиняйте,

Хай свіжий вітерець влетить!

Різдво до хати запускайте,

Бо це казкова, дивна мить!

33 дитина

Світле, гарне і радісне свято,

Бо Христос народився в цей день.

Тому радість у світі крилата,

Ціле море чарівних пісень.

34 дитина

Це колядки душевні і щирі,

Люди їх переспівують знов,

Щоб жили всі у щасті і мирі,

Мали Віру, Надію й Любов.

35 дитина

То ж і ми подружилися з нею,

Бо колядка і щира, й проста.

І співають колядки душею,

Славлять люди Ісуса Христа.

Пісня «На Різдво Христове, ангел прилетів»

1 дитина

Ми щедро хату засіваєм,

Бо для Різдва прийшла пора!

Всім щастя-радості бажаєм,

Та світла, сонця і добра!

2 дитина

Щоб ви були завжди веселі,
Хай сяє посмішка без меж.
Хай буде мир у вас в оселі,
І в Україні, в світі теж!

3 дитина

Ми щедро хату засіваєм,
Щоб злагода була і лад.
Добра і щастя всім бажаєм,
Щоб доля квітла, наче сад!

Діти 1 класу

4 дитина

Відчиняйте ж, люди, хати –
Прийшов щедрик щедрувати.
Разом з щедриком і я
Ось щедрівочка моя.

Пісня «Щедринець»

5 дитина

Ми прийшли вас посівати,
Щоб усіх пошанувати.
Сію, сію, посіваю,
З Новим роком вас вітаю.
Не на рік, не на два,
А на многії літа!(разом)

6 дитина

Ми не самі прийшли. Ми козу ще привели.

Поводир.

Ну-те панове, Ну-те мурове,
Поставайте в ряду Я козу веду.

7 дитина

А звідки ваша коза прийшла?

Поводир.

Та з Вінницьких хуторів прибігла.

Подивіться яка вона гарна.

З довгими кісьми, з крутими рогами

Та до того з довгими ногами.

Нумо візьмись коза в боки, та покажи свої скоки.

(Коза танцює)

(«го-го-го-коза» пісня)

Фото: Інсценізація пісні.

Го-го-го, Коза, го-го, сірая,

Го-го, білая, го-го, бистрая!

Ой розходися, розвеселися

По сьому дому по веселому!

Де коза ходить, там жито родить!

Де не буває, там вилягає,

Де коза ногою, там жито копою!

Де коза рогом, там жито стогом

В нашій Вінниці всі хлопці стрільці –

Встрелили Козу в правеє вушко,

В правеє вушко, в саме сердушко! Пуць!

(Тут коза впала, нежива стала.)

«Коза» падає, задирає хвіст і вдає, що мертва.

Поводир.

Рятуйте мою кізоньку, дам грошей жменю.

8 дитина. Треба козі сало, щоб вона встала.

9 дитина. Нема сала, миша вкрала.

10 дитина. Дайте козі ячменю. Щоб наша кізонька встала. Щоб наша кізонька хіп – хоп потанцювала! (*Коза танцює*)

Поводир. Добра коза, гарно танцює (*гладить козу*)

Пісня «За вікном чорна хмара в'ється»

11 дитина.

Ми прийшли до вас на свято,

Щоб квест – коляду у вас прийняти.

Чи готові діти в класі

Усі разом заспівати? (учні класу співають колядку)

12 дитина

Прийміть побажання сердечні і щирі,

Щоб добре жилося з любов'ю у мирі.

13 дитина

Хай легко працюється, гарно живеться

Все вміється, можесться і удається.

14 дитина

Здоров'я, радості усім веселощів та сміху

Хай Новий рік іде до нас

Усім-усім на втіху! (*всі разом З Новим роком*)

Посівальник I

Житом, житом із долоні

Засіваю в вашім домі.

Будьте дужі і здорові,

Щоб збулося все цим роком

З новим щастям! З Новим роком!

Посівальник II

Сієм, сієм, посіваєм,

Щастя-долі вам бажаєм.

У щасливій вашій хаті,

Щоб були ви всі багаті!
Хай щедрик Леонтовича лунає
Всі людям миру і добра бажає!

Нехай же в ці грудневі дні в дім
кожного українця поруч із
«Щедриком» світлою ластівкою
залетить радість і щастя, даруючи своє
благословення родинам.

УРОК №14

Зображення на площині. Портретний жанр. Пропорції обличчя.

Мета і завдання:

- закріпити знання учнів щодо жанру, різноманітностях портрету, пропорційної будови обличчя людини в анфас;
- ознайомити учнів з пропорційною будовою обличчя людини у профіль;
- ознайомити учнів з особливостями створення художнього образу в графіці;
- розвивати в учнів спостережливість, творчу уяву, пам'ять уміння аналізувати пропорційні співвідношення;
- виховувати ціннісне ставлення до мистецтва.

для вчителя: інтерактивна презентація «Види портрета», таблиці з зображенням окремих частин обличчя – навчальна робота, таблиці з послідовністю виконання практичної роботи, графічні матеріали, музичний супровід.

- *для учня:* альбом-посібник, олівець, гумка, кольоровий папір, ножиці, клей.

Методи та прийоми роботи: тестові завдання, гра «Реставрація картини», фізкультхвилинка, гімнастика для очей, емоційне введення « В майстерні художника», практична робота, розповідь вчителя, дитячі роботи.

Тип уроку: комбінований.

Всьому потрібно вчитися. Мистецтво - не виняток. - Б. Брехт.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Створення доброзичливої атмосфери, налаштування на продуктивну працю, перевірка готовності учнів до уроку.

Вправа «Усмішка»

- Якщо посміхнутися перехожому - він посміхнеться у відповідь. Якщо посміхнутися небу та сонцю - розійдуться хмари. Якщо посміхнутися Всесвіту - трапиться щось казкове. Давайте посміхнемося губами, очима, долонями, серцями.

— *Усміхніться одне одному, подумки побажайте успіхів на цей урок.*

Доброго дня! Сідайте.

Перевірили швиденько чи все необхідне для уроку є на ваших партах. Нам потрібно – папір, простий олівець, гумка, кольорові олівці або фломастери, альбом – посібник, кольоровий папір, ножиці, олівці. Перевірили?

Перевірка наявності учнів.

II. Актуалізація опорних знань

1.2. Запропонувати учням виконати тестові завдання.

1. Вид образотворчого мистецтва, основним виразним засобом якого є колір:

А) живопис;

Б) пейзаж;

В) декоративно-прикладне.

2. Вид образотворчого мистецтва, основним завданням якого є відтворення дійсності в об'ємних формах:

- А) скульптура;
- Б) архітектура;
- В) живопис.

3. Живописець – мариніст, автор шести тисяч полотен:

- А) Айвазовський;
- Б) Серов;
- В) Шишкін.

4. Основна одиниця вимірювання при зображенні постаті людини береться:

- А) нога;
- Б) рука;
- В) голова.

5. У високої постаті довжина тіла дорівнює висоті:

- А) 7 голів;
- Б) 8 голів;
- В) 6 голів.

6. Виберіть з ряду прізвищ скульптора, автора скульптури “Дискобол”:

- А) Шишкін;
- Б) Мирон;
- В) Ватагін.

7. Особливий рельєф поверхні предмета називають:

- А) контур;
- Б) фактура;
- В) рельєф.

8. Який план промальовується особливо детально у техніці «по-сухому»:

- А) середній;
- Б) передній;
- В) дальній.

9. Жанр образотворчого мистецтва, в якому зображується повсякденне життя людей:

- А) батальний;
- Б) портретний;
- В) побутовий.

10. Спосіб зображення предметів з урахуванням уявної зміни їх величин, зумовленої віддаленням цих предметів від глядача:

- А) лінійна перспектива;
- Б) повітряна перспектива;
- В) однорідна перспектива.

11. Як називається перспектива, яка дається за допомогою тональних співвідношень:

- А) лінійна;
- Б) повітряна;
- В) кольорова.

12. Жанр образотворчого мистецтва, у якому художник зображує тварин:

- А) портрет;
- Б) пейзаж;
- В) анімалістичний.

1.2. Повідомлення теми та мети уроку.

.

ВПРАВА ЗАГАДКА У ВІРШАХ.

Якщо бачиш на картині
Жінка дивиться на вас,
Чи мужчина у камзолі,
Чи моряк, чи верхолаз,
Може, учень – першокласник,
Що тримає в руках букет, -
Знайте діти ця картина
Називається....(ПОРТРЕТ)

Повідомлення теми: Зображення на площині. Портретний жанр. Пропорції обличчя.

(Сьогодні ми дізнаємося про різновиди портретів; запам'ятаємо парадний, камерний, станковий, монументальний, мініатюрний, художній образ; навчимося створювати портрет у профіль).

III. Мотивація навчальної діяльності.

1.3.Сприйняття мистецтва.

Слово вчителя: Портрет — один з основних жанрів живопису, скульптури, графіки. Будь-який портрет має не лише втілювати подібність із моделлю (людиною, яку зображено), а й розкривати її внутрішній світ, світ мрій, переживань, сподівань, спокою, збентеженості та ін. У портреті художник може відтворити епоху, соціальний стан, інколи професію моделі. Характерною особливістю портретного жанру є те що зазвичай портрети виконували на замовлення. Автопортрети художник виконував за власним бажанням, з потреби насамперед пізнати себе.

Передісторія виникнення портрета лежить у первісному мистецтві. Давньому художникові, з його уявленнями про місце людини в навколишньому світі, зовсім не важливо було, як зобразити обличчя людини. Художник палеоліту взагалі замінив обличчя жінки декоративною зачіскою. Мабуть, у той час не надавали значення тому, чи гарна жінка чи потворна. Важливо було, що від неї залежало продовження роду.

Митці розвинутих давніх цивілізацій, створюючи в основному скульптурні портрети, також не переймалися внутрішнім світом, переживаннями людини. Вони творили відсторонено, без будь-яких емоцій. Тому характерними рисами давнього портрета були спокій, певна велич, заглиблення у себе.

Але давнє мистецтво має приклади, коли завдяки особливому ставленню художника до портрета - і людини, можливо закоханості у модель, були створені образи величезної духовної сили і неперевершеної краси. Одним з

найяскравіших зразків утілення такої сили почуттів є портрет дружини єгипетського фараона Ехнатона — Нефертіті, створений скульптором Тутмесом.

Неперевершеними майстрами портретного жанру були італійці Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, яких ми називаємо титанами Відродження. Вони не просто створили образи сучасників але і відтворили цілий світ почуттів переживань настроїв.

В цей час появляється автопортрет.

У XIX сторіччі з'являються не тільки замовні портрети вишуканих панянок та елегантних джентльменів, а й зображення представників «з народу»: селян, робітників, безпритульних. Зразками такого живопису можуть слугувати твори іспанця Ф. Гойї, українця Т. Шевченка, росіян В. Перова, І. Крамського.

XX сторіччя — час великих змін, революцій, війн — надає портретному образу людини особливої драматичності й глибокої психологічності. Митці шукають нових засобів виразності, інколи повністю руйнуючи зображення, розкладаючи його на частини (Пі. Пікассо). Мабуть, саме так почувалася людина, яка пережила жахи війни, концтаборів, була на межі життя і смерті, спокою і страху, краси і потворності життя.

Особливістю українського портретного живопису XX ст. є його заглибленість у таємничий світ людських почуттів.

Але яким би за видом не був портрет, найбільшу увагу художник приділяє зображенню обличчя людини, намагаючись передати її індивідуальність.

2.3. Інформація про Дрезденську картинну галерею (перегляд слайдів).

Ми маємо можливість переглянути портрети німецького художника 15 ст. Альбрехта Дюрера - великого живописця, гравера, рисувальщика, теоретика мистецтва, основоположника німецького Відродження. Особливо вражають його автопортрети. Художник мав привабливу зовнішність і любляв писати себе в молоді роки. (Автопортрет в образі Ісуса Христа - 28 років, Дюрер з синьоголовкою як символ відданості богу – 22 роки, «Я написав себе» - 1498 р.- портрет придбав король Іспанії.)

Створив тип людей Ренесанської епохи - серія портретів.

Галерея старих майстрів у Дрездені (або Дрезденська картинна галерея) – всесвітньо відоме зібрання картин від Відродження до бароко і класицизму, які були придбані у 18 столітті саксонськими правителями. На сьогоднішній день входить до складу Державних художніх зібрань у Дрездені.

Сікстинська Мадонна – картина славного італійського художника Рафаеля, намальована в 1512 – 1514 рр. для церкви св. Сікста у П'яченца.

Сікстинська Мадонна

О, хто сказав, що не людина ти?

Максим

Рильський

«Сікстинська мадонна»

Чи мають сенс прості мої слова

Про жінку, що в просвітлення хвилину

На жертвенний олтар несе дитину

Така велична і така жива?

Між двох світів, в тривожній самоті,

Вдивляючись в майбутню долю сина,

Така земна, небесна і невинна,

Що серце завмирає в німоті...

В очах дитячих гіркота думок,

А на чолі, мов відблиски Голготи,

Терновий вже просвічує вінок.

Під захистом незайманої цноти

Дитя в обіймах жінки, а не Бог -

Дитя, що має в світі зло збороти.

3.3. Створення проблемної ситуації. (Яких художників – портретистів ви знає?)

(Василь Андрійович Тропінін (19 березня 1776, с. Карпово, Новгородська губернія - 3 травня 1857) - російський художник-портретист, представник класицизму; до 1823-кріпак. В Україні жив з 1804 до 1823, переважно в с. Кукавка (тепер Могилів-Подільського району Вінницької області).

У період творчості, пов'язаний з Україною, Тропінін створив жанрову картину — «Весілля в Кукавці» (1810), портрети українських селян — «Дівчина з Поділля», «Українець», «Українка», «Молодий український селянин», «Хлопчик з топірцем», а також портрети Н. та І. Маркових (бл. 1813), портрет сина (бл. 1818),

полотна «Мереживниця» (1823).

Історія розвитку портретного жанру справді є давньою і багатою. Яке розмаїття людських типів, настрою та емоцій! Хотілося б побільше дізнатися про видовий поділ у портретному жанрі.

У наш час твори, що належать до портретного жанру, поділяють на види залежно від призначення та об'єкта зображення.

4.3. Різновиди портрета:

Парадний портрет – зображення людини у святковому одязі на тлі розкішного інтер'єру.

Головним завданням парадного портрета є демонстрація місця людини у суспільстві та возвеличення замовника. Парадні портрети призначені для великих залів, тому розміри їх теж великі. (Дієго Веласкес. Папа римський Іннокентій X. Ніколас Гіллард. Єлизавета I.)

Камерний портрет-зображення людини в домашньому одязі на нейтральному тлі.

Зазвичай він невеликий за розміром і призначається для робочих кабінетів або спалень. У камерному портреті, як правило, краще розкривається духовний світ людини, її захоплення, звички та уподобання. Людина постає такою, якою її знають її тільки рідні та близькі люди.

(Леонардо да Вінчі. Дама з горностаєм. М. Боровиковський. Портрет Нарішкіної. Пітер Рубенс. Портрет камеристки інфанти Ізабелі)

Сімейний портрет-зображення групи людей, котрі перебувають у родинному зв'язку.

Це був улюблений жанр голландських художників 17 ст. Його прославили такі неперевершені майстри, як Рембрандт ван Рейн, Пітер Паульс Рубенс, Антоніс ван Дейк.

Серед українських майстрів 18 ст. в жанрі сімейного портрета багато працював Володимир Боровиковський. (*Антоніс ван Дейк. Сімейний портрет. Рембрандт. Сімейний портрет. Ігор Радоман. Подружжя Зайцевих*)

Автопортрет — зображення художником самого себе — автора.

(*Олекса Новаківський. Ніколо Реньєрі. Тарас Шевченко. Петро Пінчук*)

Ілюстративний портрет-портрет-ілюстрація героя літературного твору.

(*Михайло Дерезус. Тарас Бульба. Повість М. Гоголя*).

Костюмований портрет — зображення людини, котра представлена у вигляді алегоричного, міфологічного, історичного, театрального або літературного персонажа. (В найменування таких портретів зазвичай включають слова «у вигляді» або «в образі».

Релігійний портрет - давня форма портрета, коли людина, яка зробила пожертвування на користь церкви, зображувалася на картині релігійного змісту.

Портрет — прогулянка велике портретне зображення людини або групи людей, які гуляють на тлі природи.

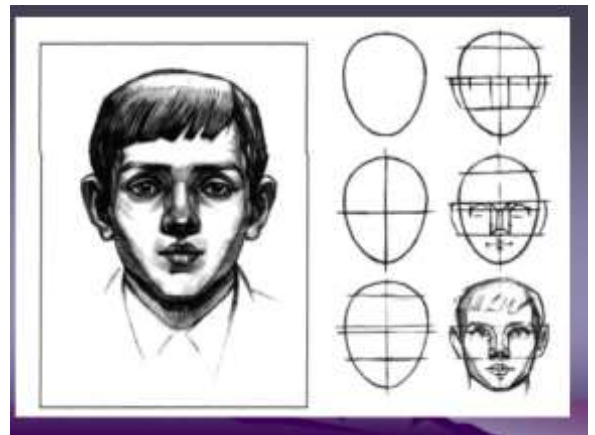
Історичний портрет – зображення будь – якого діяча минулого, що створене за спогадами або уявою майстра, на основі літературно-художніх, документальних матеріалів.

Варто зауважити, що за кількістю зображених осіб портрети поділяють на **індивідуальні, парні, та погрудні**.

За композицією формату в графіці та живописі розрізняють портрети: **головні, погрудні, поясні, по стегна, поколінні, на повний зріст**.

Портрет є прекрасним джерелом знань про людину, який живе в різний час, однаково, як листи, щоденники або записки істориків. Але чи тільки історичні дані нам важливі та наміри, тільки портретна схожість з зображеною людиною нас приваблює? Кожен портрет зберігає свою таємницю про внутрішній світ людини.

5.3. Учитель: пропоную учням розглянути зображення (презентація) і висловити свої враження від побаченого та висловлюють свої враження.

6.3. Учитель: пропоную учням висловити свої міркування щодо відмінностей у вигляді голови та людського обличчя в анфас та профіль.

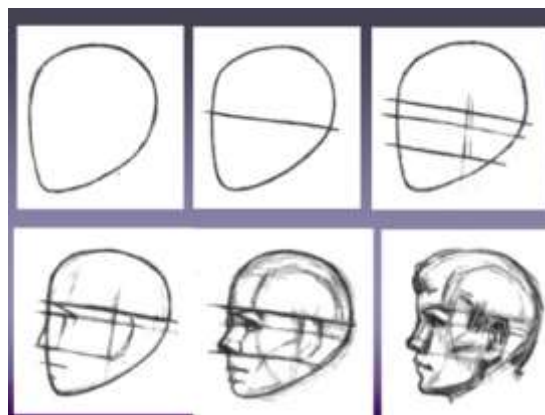
7.3. Учитель: пропоную учням пригадати пропорції обличчя людини в анфас.

8.3. Педагогічний малюнок.

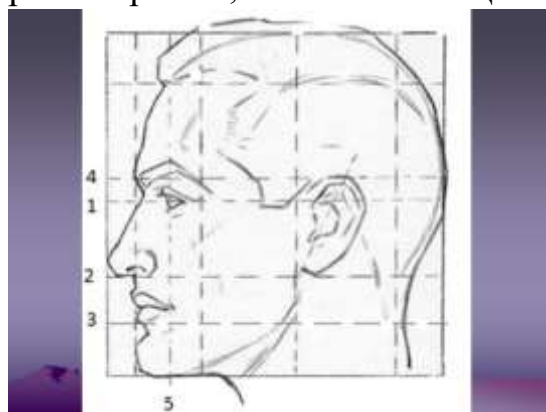
(У процесі виконання демонстраційного поетапного малюнку учитель пояснює особливості пропорційної будови обличчя людини при зображенні її у профіль):

1. Лінія очей та перенісся умовно розділяє висоту голови на дві рівні частини.
2. Відстань від лінії очей та перенісся до підборіддя ділиться навпіл горизонтальною лінією, що проходить на рівні кінчика носа.
3. Лінія нижньої губи розташована на половині відстані між кінчиком носа та підборіддям, лінія верхньої губи — посередині між кінчиком носа та лінією нижньої губи.
4. Брови розташовані трохи вище лінії очей та перенісся. Висота вуха дорівнює відстані від кінчика носа до лінії брів.
5. Очне яблуко міститься на лінії кутика рота.

Учитель: звертаю увагу учнів на те, що: ніс виступає сильніше порівняно з іншими рисами обличчя. Щелепа виступає не більше, ніж чоло. Вуха розташоване значно далі від середньої лінії профілю. У цьому ракурсі лінія рота досить коротка. Дальній кутик ока має вкорочену форму порівняно з

ближнім, тому що ми не бачимо його внутрішнього кутика ока. Дальня половина рота коротша, ніж ближня. Ці ж спостереження стосуються брів. Повіки очей

мають бути трохи більшими від очного яблука. Звертає особливу увагу на форму ніздрі та визначає її відстань стосовно кінчика носа. Зауважує також, що у даному ракурсі лінія змикання губ — найбільш коротка.

9.3. Учитель: пропоную учням виконати завдання, подане на верхній сторінці альбома-посібника: співставити і знайти відповідність між світлинами та силуетними зображеннями портретів людей (номер світлини — відповідний номер силуету).

10.3. Демонстрація кращих учнівських робіт на задану тему.

Портрет у графіці можна створити за допомогою лінії, силуету, тону, світлотіні. Залежно від обраних засобів художньої виразності, рисунок називають лінійним, силуетним, тоновим, світлотіньовим.

Фізкультхвилинка.

IV. Практична робота.

1.4. Учитель: пропоную учням виконати завдання, подане на верхній сторінці альбома-посібника: за поданими у підручнику (презентація) етапами зобразити голову людини в профіль.

2.4. Учитель: пропонує учням перенести контури малюнка, який вони виконали, на однотонний темний папір. Вирізати силует портретного зображення та наклеїти до альбому.

V. Підсумок уроку.

1.5. Учитель: пропоную учням виконати тестові завдання:

1. Контурний малюнок, або врізане зображення, наповнене одним тоном — це:

- А) ескіз;
- Б) пропорції;
- В) силует.

2. У профільних зображеннях обличчя людини порівняно з іншими рисами найбільше виступає:

- А) брова;
- Б) ніс;
- В) підборіддя.

3. «Галерея старих майстрів» у Німеччині розташована у:

- А) Берліні;
- Б) Мюнхені;
- В) Дрездені.

Передусім художник намагається передати зовнішню схожість із портретованим. Водночас він створює художній образ, тобто відповідно до власного бачення зображає зовнішній вигляд людини, передає її характер, емоційний стан, внутрішній світ.

***Художній образ** – форма відтворення навколишнього світу, думок і почуттів митця в художньому творі.*

2.5. ГРА «РЕСТАВРАЦІЯ КАРТИНИ»

Реставрувати картину означає скласти ціле з окремих частин. Роздати фрагменти картини. Команди(дівчата, хлопці - хто швидше) працюють над реставрацією.

(Прокоментувати: портрети яких художників учні реставрували, та які відомі картини написані художниками).

3.5. Учитель розміщує на дошці 3-4 учнівські роботи, в яких найбільш виразно виявляється вдале застосування понять, що засвоювалися на уроці, та роботи, які містять характерні учнівські помилки, і спільно з учнями робить їхній аналіз.

VI. Учитель: пропоную учням випереджувальне домашнє завдання:

Пригадати, яких героїв національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького ви знаєте.

Підібрати художні зображення своїх улюблених героїв, які прославилися в той час.

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ КАРТИНИ (позакласний захід)

Руднєва Валентина Іванівна

Учитель образотворчого мистецтва, спеціаліст вищої категорії, «Старший вчитель» комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 21 Вінницької міської ради».

Обладнання. Картки з прізвищами художників, карта подорожі, картки з буквами, різноколірні трикутники, схеми пропорцій обличчя людини, репродукції картин, копія "Сікстинської мадонни" Рафаеля, презентація.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

Учитель. З найдавніших часів твори образотворчого мистецтва були безцінним скарбом світової цивілізації. За часів фараонів володіння ними вважалось неабиякою розкішшю. Зараз більшість шедеврів зберігається в найкращих музеях світу. Своїми колекціями пишаються Дрезденська галерея в Німеччині, нью-йоркський Метрополітен-музей в США, Паризький Лувр у Франції, Ермітаж і Третьяковська галерея в Росії, музеї Києва та Львова. І яких би заходів безпеки не вживали працівники музеїв, завжди знаходилися хитрі та кмітливі злодії, які прагнули викрасти твори мистецтва. Саме такий прикрий випадок стався сьогодні вночі. З картинної галереї зникла відома картина. За справу взялися професіонали — містер Шерлок Холмс та доктор Ватсон.

(Музика. До зали входять Шерлок Холмс, за ним доктор Ватсон.)

Холмс. Доброго ранку, докторе Ватсон!

Ватсон. На жаль, сер, ранок зовсім недобрий!

Холмс. Що трапилось? У вас такий стурбований вигляд!

Ватсон. Цієї ночі трапилась надзвичайна подія: пограбовано картинну галерею!

Холмс. Так, це неприємно, але надзвичайно цікаво. Ми допоможемо Скотланд Ярду!

Ватсон. Холмсе, вони відмовились від допомоги і старанно приховують подробиці. Я тільки-но звідти. Ось — це все, що мені вдалось дістати.

Холмс. Так, малувато... Думаю, нам потрібні помічники.

Ватсон. А чи схоче хто вплутуватись у все це?

Холмс. Зараз побачите. Байдуже спостерігати за розкриттям цього злочину не можуть команди 6-х класів.

(Глядачі оплесками зустрічають команди.)

1 конкурс

Холмс. Шановні команди! Спочатку нам треба дізнатись, картина якого художника зникла. Ватсон має список, з якого, користуючись описами, слід викреслити зайві прізвища, — тоді в ньому залишиться прізвище автора викраденої картини.

Після того, як я зачитаю всі описи, кожна команда піднімає картку зі своїм варіантом відповіді. Перша правильна відповідь отримує 2 бали, друга — по одному, неправильна відповідь — 0 балів.

Ісак Левітан

Андрій Рубльов

Рембрандт

Рафаель

Тарас Шевченко

Феофан Грек

Микола Пимоненко

1) Художник протестантської Голландії, що звільнилась від іспанського ярма. Жив з 1606 по 1669 рік. Після досить короткого періоду щастя був надзвичайно, трагічно нещасний. Ранні його картини оспівують багатство та пишність, а пізні — злидні та бідність. Серед них — "Старий у червоному", "Повернення блудного сина". (Рембрандт).

2) Геніальний майстер староруського іконопису. Народився близько 1360 року. Був монахом Андроникова монастиря під Москвою, де й похований. Ще замолоду працював разом із знаменитими іконописцями, розписуючи Благовіщенський собор Московського Кремля. Серед найкращих — ікони "Трійця", "Спас". (А.Рубльов).

3) Російський художник, що прожив коротке і нелегке життя (1860—1900), був другом відомого російського письменника Антона Павловича Чехова. Став визнаним майстром пейзажу. Серед його картин — "Тиша", "Золота осінь",

"Зарослий став". Його помітив колекціонер Третьяков і придбав декілька його картини. (І. Левітан).

4) Український художник, автор багатьох картин на сільську та міську тематику. Роки життя - 1862 – 1912. Основним видом образотворчого мистецтва є живопис. Його відомі тематичні композиції – «Ворожіння», «Жниця», «Сінокіс». Одне з найвідоміших картин — «Українська ніч». (М. Пимоненко).

5) "Великим візантійцем" називали його в наших краях. Народився на початку XIV ст. Вже будучи знаменитим стінописцем, що розписав понад 40 церков у різних країнах, через Кафу (Феодосію) і Київ приїхав у Новгород, шукаючи застосування своєму таланту. Створив чимало фресок у руських церквах та велику кількість ікон. Серед них — "Успіння" та "Преображення". (Феофан Грек).

6) Визначний український художник, всебічно обдарована людина. Жив з 1814 по 1861 рік. Малювати почав з малку. Навчався в Петербурзі в Академії мистецтв. За свої 47 років створив багато графічних та живописних творів. (Т.Г.Шевченко).

Холмс. Закінчено перший тур, і поки журі підраховує бали, підіб'ємо перші підсумки нашого розслідування: ми дізналися, що викрадено картину знаменитого італійського художника епохи Відродження Рафаеля.

Холмс. Якщо знаємо, що шукати, треба починати пошуки.

Ватсон. Але, Холмсе! Злодій міг заховати картину де завгодно! Ми можемо світ обійти і не знайти її.

Холмс. Не хвилюйтесь, Ватсоне. Поки ви прагнули здобути інформацію в поліції, до нашої поштової скриньки надійшов лист від таємного шанувальника

мого таланту. Виявляється, він раніше поліції потрапив на місце злочину і знайшов там оце.

Ватсон. Це ж справжнісінька піратська карта! На ній намальовано Острів Скарбів і шлях до нього! Чудово, Холмсе! Ви не тільки надзвичайно розумний, а й надзвичайно везучий, друже.

Холмс. Не кажіть наперед! Крім того, без допомоги наших друзів навіть у мене нічого не вийде. Адже, як ви самі бачите, картину заховано в печері, печера — на острові, а острів — в океані, де нас можуть чекати великі несподіванки. Чи є в команд сміливість подолати цей шлях? Є? Тоді в дорогу, кораблі шостих класів!

2 конкурс

Ватсон. Ви на шляху до Острова Скарбів. Перед вами великий і прекрасний Океан Образотворчого Мистецтва. Щоб переплисти його, треба з даних букв скласти чотири назви видів образотворчого мистецтва (графіка, живопис, скульптура, архітектура).

Команда, що перша впорається з завданням, отримує 2 бали, наступна — 1 та 0 за неправильну відповідь.

Взявши старт, ваші кораблі впевнено мчать назустріч пригодам. 1 ось перша. Попереду Бермудський трикутник. В цьому місці зникло без сліду багато

мандрівників. Кажуть, тут живе лихозвісне Морське Чудовисько. Щоб вберегтися від його гніву, кораблеві потрібен талісман.

3 конкурс

Холмс. З виданих вам трикутників ви маєте за 2 хвилини створити і наклеїти на аркуш композицію, розповівши журі та болільникам, чому саме такий талісман вбереже ваш корабель від загибелі в Бермудському трикутнику. Журі оцінюватиме вашу творчість за п'ятибальною системою.

Ватсон. Ви вдало минули Бермудський трикутник і нарешті дісталися берега. Острів виявився досить великим, і вже на другий день ви заглибилися в Пустелю Спраги, де кожна крапля питної води на вагу золота. Поповнити її запаси ви зможете по черзі відповідаючи на запитання.

4 конкурс

Правильна відповідь — 1 бал = 1 крапля води.

1. Російською мовою це звучить так: "Каждый охотник желает знать, где сидит фазан". Як сказати це одним словом? (Веселка.)

2. Які пензлі використовуються для акварельних фарб? (Білячі, колонкові, соболині.)

3. Як називається морський красвид?

(Марина.)

4. Як називається композиція з кольорового скла або іншого матеріалу, який пропускає світло? (Вітраж).

5. Відомо, що пензлі художників мають номери. Пензлик якого номера найтонший? (№ 1)

6. Що таке темпера? (Фарба).

7. Українською мовою — це "мертва природа", а французькою? (Натюрморт.)

8. Як називається дощечка для змішування фарб? (Палітра.)

9. Перш ніж створити велику картину, малюють маленьку. Як її називають? (Ескіз).

Холмс. Ви нарешті дісталися до Печери Скарбів. Тут ціла потаємна галерея. Картини розставлені всюди. Щоб отримати 1 бал — назвіть жанр картини, 2 бали — згадайте її назву, 3 бали — назвіть прізвище автора.

5 конкурс

1. Леонардо да Вінчі. "Джоконда". (Портрет).

2. К. Айвазовський. "Дев'ятий вал". (Пейзаж).

3. В. Васнецов. "Три богатиря". (Міфологічний).

4. Андрій Рубльов. "Трійця". (Іконописний.)

5. І.Є. Рєпін. "Запорожці пишуть листа турецькому султану". (Історичний).

6. П.Федотов. "Сватання майора". (Побутовий).

7. М. Самокиш. «Бій Максима Кривоноса з Яремою Вишневецьким». (Батальний).

8. Паулюс Потер. «Коні». (Анімалістичний).

Ватсон. Серед скарбів знайдено і викрадену картину, але вона, на жаль, дуже понівечена. Людина, здатна на таке, має відповісти за свій злочин. Та щоб знайти злодія, потрібно уявити собі його зовнішність.

6 конкурс

Холмс Аборигени, які його бачили, дали словесний опис. Користуючись ним та розміткою пропорцій людського обличчя, створіть фоторобот. Журі оцінить вашу майстерність за 3-бальною системою.

Опис:

1. Худе вилицювате обличчя з видовженим підборіддям.
2. Очі маленькі, мов чорні вуглики, брови густі, насуплені.
3. Ніс тонкий, довгий.
4. Губи теж тонкі, верхня повністю прикрита вусами.
5. На голові старенький капелюх, з-під якого виглядає акуратно підстрижене волосся.
6. Шию закриває високий комір поношеного пальта.

Холмс. А поки Інтерпол на підставі ваших фотороботів шукає злочинця, ми граємо останній конкурс.

7 конкурс

Реставрація картини

Холмс. Коли ми говорили, що картина понівечена, малось на увазі найстрашніше — її розрізали на частини. Отже, реставрувати її означає скласти ціле з окремих частин. Фрагменти картини поділено на три групи. Команди по черзі (*хто швидше*) працюють над реставрацією.

Складіть картину. Вашу швидкість оцінює журі за 3-бальною системою.

=

Перед нами безсмертне творіння Рафаеля "Сікстинська мадонна". На щастя, викрадено і понівечено було лише копію. Справжня "Сікстинська мадонна" вже довгі роки експонується в Дрезденській картинній галереї.

Ватсон. Ми вдячні всім командам за допомогу, а найкмітливіших детективів визначить журі.

(Журі підводить підсумки та нагороджує переможців.)

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ !

Клас 4

Урок №9

Тема: «Розпис тарелю характерними елементами петриківського розпису»

Мета:

Розвивати теоретично та практично загальнокультурну та мистецьку компетенцію.

- Зоровий ряд: відеоряд, наочність, аудіо ряд.

Тип уроку: комбінований урок.

Хід уроку.

I. Організаційний момент.

II. Привітання вчителя.

Ознайомлення учнів із принципами роботи на уроці. Постановка завдання та визначення його мети.

II. Актуалізація опорних знань, умінь і навиків.

Вчитель. «Пригадаємо з яких найпростіших елементів складається петриківський розпис і як вони називаються»

«Так – ні»

Вчитель показує зображення певних елементів петриківського розпису, і називає їх. Учні піднімають руки і дають відповіді ТАК чи НІ. Таким чином учні демонструють знання отримані на попередніх уроках про елементи петриківського розпису. Учитель відзначає тих у кого всі відповіді були правильними.

III. Мотивація навчальної діяльності.

Бесіда з елементами розповіді.

Запитання.

Для чого використовували петриківський розпис у давнину?

Що розписували і як?

Відповіді учнів.

Розповідь учителя.

Стилізація — процес спрощення предмета за формою та кольором на основі відбору найвиразніших його рис. Контраст — яскраво виражена протилежність будь-яких якостей і властивостей. Символ — знак, що позначає сутність певного поняття.

Види орнаменту.

1. Геометричний орнамент.
2. Рослинний орнамент.
3. Зооморфний орнамент.
4. Антропоморфний орнамент.

Вчитель. Розписування стін хат, предметів побуту, меблів було дуже популярним на українських землях у давнину, а місцями збереглися й донині. Найчастіше це були фантастичні дерева, квіти, птахи, ягоди, листя.

Для кожного предмета підбирався такий малюнок, щоб прикрасити його, виділити основне, підкреслити форму та красу предмета. Адже малюнок, створений для розпису глечика, смішно виглядатиме на меблях чи печі.

Перегляд демонстраційного матеріалу

Учні з учителем розглядають різні предмети оформлені петриківським розписом.

Акцентується увага на композиційному розташуванні петриківського розпису.

Запитання.

1. Чи правильно на вашу думку розташовано розпис? Чому?
2. Як ви б це зробили?

Відповіді учнів.

Вчитель. Сьогодні ви маєте створити таку декоративну композицію, яку можна б було використати для оздоблення якогось предмета, скажімо тарілки.

IV. Пояснення нового матеріалу.

«Мозковий штурм»

Завдання.

Пояснити значення слів «композиція», «декоративна композиція», «нескладна композиція».

Учні висловлюють власні точки зору, а в кінці вчитель підсумовує

сказане.

Декор (від французького *decor*) – поєднання елементів, призначених для прикрашення.

Композиція – це розміщення, співвідношення зображувальних елементів у певному порядку. Найпростішою композицією є стрічка або фриз.

Декоративна композиція – яскрава, барвиста, дещо казкова композиція. У ній художник спрощує, стилізує, декоративно переробляє всі елементи, які використовує.

Пояснення вчителя.

Композиції в колі потрібно розміщати так, щоб уникати прямих ліній. Основні елементи розміщують у центрі кола або по його краю.

Часто несиметричні квіти доповнюються дрібними елементами (листя, «пуп'янки», ягоди). І відразу композиція урівноважується.

Малюнок можна малювати без попереднього начерку олівцем. Тому роботу слід починати з великих центральних елементів, доповнюючи їх листками, стеблами та іншими дрібними елементами.

Особливе місце у петриківському розписі займають зображення птахів. Виконання малюнка із зображенням птахів – складний процес. Щоб полегшити тонований силует птахів можна вирізати з кольорового паперу, який потім прикрашають основними елементами розпису.

Із великою цікавістю виготовляють ілюстрації до казок. Основні елементи беруть за основу під час створення казкових сюжетів. Так звичайна «цибулінка» стає ріпка, лебедем, журавлем...

Такі сюжети стають доступними при доброму засвоєнні техніки.

Перегляд демонстраційного матеріалу.

Вчитель акцентує увагу та зображеннях з різними композиційними вирішеннями петриківського розпису.

Спробуємо сьогодні поєднати дудлінг з Петриківкою і побачим, що у нас вийде.

V. Педагогічний малюнок на класній дошці.

VI. Практична робота.

Після пояснення учні приступають до виконання роботи дотримуючись послідовності та користуючись роздавальним матеріалом.

Послідовність виконання роботи.

Визначити форму в якій буде виконуватись розпис (квадрат, круг, овал, трикутник тощо);

Простим олівцем намітити основні композиційні лінії;

Виконати великі та складні елементи олівцем;

Доповнити великі елементи малими для врівноваження композиції;

Промалювати найдрібніші деталі.

Індивідуальна робота з учнями.

В процесі практичної роботи над творчим завданням вчитель проводить індивідуальну роботу з учнями. Скеровує до правильної послідовності виконання композиції. При потребі ще раз показує виконання окремих елементів петриківського розпису.

Закріплення вивченого матеріалу проводиться у формі перегляду слайд-презентації.

VII. Підсумок уроку.

Обговорення учнівських робіт.

Учитель пропонує учням уважно роздивитися малюнки своїх товаришів.

Визначити помилки та запропонувати способи їх виправлення.

Заключне слово вчителя.

Вчитель. Знайомство з народною творчістю та створення декоративних композицій удосконалили ваші знання про петриківський розпис та навички в його виконанні. І хоча б на короткий час ви стали майстрами розпису, а ваша уява літала по чудовій країні народного мистецтва. Успіхів вам, і хай ніколи у вас не зникає бажання творити красу.

VIII. Домашнє завдання.

Поміркуйте, які речі в побуті можна ще оздобити опанованою технікою?

Фотозвіт.

Посилання на електронні джерела:

1. <https://mmk.edu.vn.ua/estetychnyi-tsykl/hudozhno-estetichnij-cikl>
(сайт ММК – розділ «Творчі групи пропонують»)
2. <https://drive.google.com/file/d/1VEoJcahkExI86ydZMg8ZIMseaq3MYBA/view?usp=sharing>
(завантажити посібник та додатки з гугл диску)
3. https://dj-sam30.blogspot.com/p/blog-page_11.html
(сторінка з блогу 3 за списком посібник та посилання на завантаження)